

Gazdák figyelmébe!

Schloesing Theofil világhírű francia agrikultur-vegyész által **Marseille**-ben gyártott egyedül álló védekezési szereit a **peronospora, lisztharmat, fenésedés, sárgaság, fűrtrothadás, szőlómolyok, hernyók, burgonya peronosporája és gyűrűs betegsége**, valamint minden más a mező, szőlő és kertgazdaságban előforduló **gomba és rovar élősködők ellen**; továbbá **G. & V. Moreels, Gand (Belgium)** feltárt **Peru-Guano**, a világ legjobb, legolcsóbb és legértékesebb szerves trágyájának egyedüli vezérképviselője a magyar birodalom területére.

Frankl Adolf banküzlete

Budapest, Eötvös-utca 19. (Saját ház.)

Árajánlattal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgálunk.

1900. évi párisi világkiállításon „GRAND PRIX“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére,

50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

Egy doboz ára K 1.40, fél doboz 70 fillér.

Kwizda-féle

korneuburgi marhatáppor csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám. VI., Andrásy-ut 26. szám.

Tavaszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min- legolcsóbb foszforsavas mű- munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és trágyája. — Kivánatra szak- tal készségesen szolgál!

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól Minden zsák ólomzárral és és figyeljünk a védjegyre! tartalomjelzéssel van ellátva!

Törlesztéses kölcsönökét földbirtokokra

100.000 koronától feljebb, a pénzügyet szakértője által a helyszínen meg- állapított **valóságos** érték $\frac{2}{3}$ -ig eszközöl a **legkedvezőbb** feltételek mellett az e téren a legjobb eredményeket elért áltanti cég. Elsőrendű **ajánlatok** ismert nagybirtokosoktól. Minden kérdés: ödésre megbízható felvilágosító **díjmentesen** nyújtatik. Előleges megbeszélés végett a cég egyik beltárgya kivánatra **saját költségünkön** utazik a kölcsönt felvenni óhajtó birtokos urakhoz. Szükséges okmányok: telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv. Űzím: **FRANKL ADOLF banküzlete Budapest, Eötvös-utca 19. sz. (Eötvös-udvar) saját ház. Telefon 25-40.**

Hanna vetőárpa,

hegyvidéki, nagyon szép minőség, Léva és Ózd állomá- sokról eladó. Készlet 800 mm. — Venni szán- dékózók mintákért forduljanak

Grünwald Sándor irodájához Budapest, Arpad-utca 9.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 68,

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító- rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecsckavapók, répavágók, kukoricza-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

EREDETI HAUPTNER-féle

ló-és marha- nyirógépek

76 K-tól kezdve.

FŐRAKTÁR:

GEITTNER és RAUSCH

üzégnél Budapest, VI., Andrásy-ut 8.

Arjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

WEISER J. C.

gazdasági gépgyár és vasöntőde Nagy-Kanizsán. Malomépítész. Teljes szivattyuművek.

AJÁNlja:

Szabad. rendszerű „Egyetlen“ magyar lenvető- gépét 27-43 sorral. Szab. „Zala-Drill“ sorvető- gépét. Különleges kukoriczavetőgépeket. Min- dennemű gazdasági gépet elsőrangú kivitelben. Szecska-, répavágó- és ekekéseket minta szerint. — Öntvényeket nagyban.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8 „
Negyed évre	4 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden után
nyomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — J.	107
Tárca. Az Amerikában élt munkások sorsa	108
A gazdákhoz, a cseléd törvényről. — Cs. László	109
A mezőgazdasági szakismeretek új intézményei. — Füredi Lajos	111
Cséplőgömbbe szorítható kukoriczamozsoló dob	113
A Schloesing-féle készítmények. — Ordódy Lajos	114
Könyvismeret	115
(Összehasonlító vizsgálatok a gyapjú rendement-jét befolyásoló tényezőkről. — Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás.)	
Kérdések és feleletek.	115
Kérdések: A cselédek holmijának vámentessége. C. — A majoros gazda hanyagsága. K. J. — Foltos mürét kijavítása. T. D. — Mi a komlós luczerna botanikus neve? — Répa és luczerna 5-ös forgóba állítása, 60% takarmánynövényvel? Sz. F. — Mi a nádas csenk-sz botanikus neve? T. D. — Juhnyíró olló használata. Cs. S.	
Feleletek: A cselédek holmijának vámentessége. C. — Az árvarozsok mint legelő. Legány Ödön. D-y. — M sterséges csikó egelő létesítése. T. — A kerti föld vegyelemzése. Biró Gusztáv. — Bika bewaggonirozása. C. — Egy téglagyár — épületek, gépezet — tartozéka-e azon területnek, a melyen fekszik? Dr. Vantsó Gyula. — Rozsábla felül-trágyázása műtrágyával. Legány Ödön. — Vadászterületi bérletek? Dr. Vantsó Gyula.	
Hírek	117
Apró sajközlemények	117

SZEMLE.

(A gazdasági helyzet. — A burgonyatermeléssel főlhagynak gazdáink a gyűrűbetegség miatt. — A czukorrépa termelő gazdák helyzete. — Répa vagy kukorica? — Nagy veszteségek a hizlaláson. — Kereskedelmi vagy szorosan vett mezőgazdálkodás a jövedelmező-e? — A tervezett jövedelmi adó. — Méline intő szavai.)

A hét elején még dühöngött az északnyugati szél és velőki átjárta a hideg a szabadban foglalkozó embereket és állatokat. A falukon nem sülyedt ugyan le a hőmérő 5—6 fok Reaumuron alul, de a szél, a cigányok nagy ellensége, tette majdnem elviselhetlenné a künntartózkodást. Okozta pedig ezt a hideget a Galiczia és Felső-Magyarország kárpáti vidékeire leesett nagy hőtömeg. És mégis! Még a hét elején azt hittük, hogy a tél örökké való lesz és csütörtökön már 12—14 fok Reaumur volt a napon a hőmérsék. A február eleji száraz, kemény hidegek az amugy is nyomorult, hitvány rozs- és buzavetéseknek nagyon ártottak. Még január vége felé csak lehetett látni zöld vetéseket, — de most, februárius közepén, oly barnák a buzaföldek, akárcsak a bevetésre váró őszi szántások. A buza egyetlen levélkéjét jól meggyötörte a kemény, száraz fagy és hogy ez előnyére szolgálna a buzavetéseknek, azt senki nem hiszi. A gazdák egymást kérdezik, hogy lesz-e ezekből a buzákból valami? Ez persze nem

épen legnagyobb jele a várható jó termés iránt táplált bizalomnak. Nemcsak nekünk, de a legtöbb gazdának az a véleménye, hogy Isten csodája lesz, ha jó termés lesz buzában, mert ha buzáink össze is szedik magukat egy remélt, kedvező, korai, meleg tavasz hatása folytán, de hogy fejlődésükben elmaradtak lesznek, az elvitázhatatlan. Már pedig későn fejlődő buzáknak a Péter Pál kutyaszorítóján kell keresztül menni és így, ha máskor se tudjuk biztosan azt, hogy milyen lesz a termés, a míg a magtárban nincs, most teljes sötétségben leszünk az utolsó percig, ha még oly szép állásuak lennének is júniusban a buzák. A korai kitavaszkodás legtöbbet segíthet. Egy meleg márczius nagyon sok elmulasztottat pótolhat. Csütörtökön oly szépen és oly melegen ragyogott a nap, hogy megint kezdünk hinni a tavasz mielőbbi bevonulásában. Kezdzük hinni, hogy február utolsó hetében ezer és ezer vetőgép fogja járni a fagyok által jó porhanyóra örölt őszi szántásokat. Gazdáink haboznak abban, hogy tavaszi buzát, árpát vagy zabot vessenek-e, ősszel üresen maradt földeikbe. Ezt az okoskodást hallottuk: A tavaszi buzavetőmag ára drága, magyar holdankint 18 koronába kerül. Az árpa csak 10 koronába. A tavaszbuza tavaszbuza és ritkán terem 4—5 mázsánál többet magyar holdankint, — az árpa és zab bár olcsóbb, de mégis több terméshez juttat, főleg ha korán vethető és így jobb pénzügyi eredménnyel kecsegtethet. A tulnyomó rész tehát inkább az árpa és zab álláspontján van. Ilyenféle combinatiók vannak a vöröshere és luczerna közt is. A mag rendkívüli drágasága miatt a luczerna előre nyomul; s a vöröshere háttérbe kerül.

Mult számunkban hoztuk gr. Arnim cikket a burgonya gyűrűbetegségéről. A gróf európai veszedelemnek nevezte-e bajt. Nem tultzott. Az észak-nyugati Magyarország burgonyatermelő gazdáinak nagy része elvesztette kedvét a burgonyatermeléstől és teljesen föl fog hagyni a burgonyatermeléssel. Helyébe, a hol a kukorica megéri, mindegyik a kukorica fog jönni. Így vagyunk értesülve közvetlen érintkezések alapján.

A czukorrépa termelő gazdák már egyezkednek a gyárakkal. A gyárak jelentékenyen megjavították az átvételi árakat és daczára ennek, nagy répatermelési reduktio előtt állunk. Egyrészt a napszám drágasága, másrészt a bogarak leküzdhetlen kártételei sok répatermelőt capitulációra kényszerítenek. A lemondásukat nagyon könnyűvé teszi a kukoriczatermelés fölénye. A magas kukoricza-

árak, a kukoriczaszárnak, mint takarmánynak fölhasználhatósága és a termelési költségeknek a répáéhoz viszonyítva hasonlíthatlanul csekélyebb volta, a rettenetes fuvarárak elmaradása, a cseléd törvény folytán megnőtt szarvu cselédállomány redukálhatása, a drága fogatállományal együtt, nagyon megnövesztették a kukoriczapárti gazdák számát. A répatermelés ott lesz fölényben a jövőre is, a hol a *rakodó állomások közelsége* és gazdasági vasutak állanak rendelkezésre és a hol a gőzekeművelés minden körülmények közt rendelkezésre áll.

A répatermelés háttérbe szorulásának még egy nagy oka az is, hogy a gazdák a hizlalásokon óriási összeget vesztek. Csak hallgatni kell a gazdákat, a mint számokkal illusztrálják veszteségeik nagyságát. A répatermelés társüzlete a hizlalás. A répatermelő beköti a drága pénzen vett nyersanyagot és drága póttakarmányokkal igyekszik ráakni, a mennyit csak tud. Ha aztán a hizott marha olcsó, akkor megvan a nagy deficit. A répatermelő gazdák mint hizlalók, tulajdonképpen kereskedők voltak és nem gazdák. Vették a sovány ökröket és e végből bujták a vásárokat le Lugosig és Horvátországig. Többet voltak a vásárokon, mint otthon a gazdaságukban. Az erőtakarmányok vásárlásainál határidőkötéseket csináltak. A gazdálkodás így valószínű kereskedéssé alakult át. Ezzel szemben feltámadt egy más rendszer, azon gazdáké, a kik azt mondták, hogy én gazda vagyok és az is maradok! Előállítok állatot és növényt, a mennyit csak tudok, de nem vásárolok, nem veszek semmit, hanem csak eladom termelésemet fölöslegét. Ez az utóbbi irányzat majdnem teljesen kikerülte a nagy hizlalási veszteségeket, mert csak saját nevelési fölöslegeit és mustráit hizlalta, saját termelésü abrakokkal. Épen azért ezen irányzatnak hivei most nagyon szaporodnak, mert azzal érvelnek, hogy nem az óriási bruttóforgalom, hanem az ésszerűség határai között minél kisebb kiadás biztosítja a kellő netto jövedelmet.

Az adóreform megmozgatta a városokat és nagy kongresszusra készülnek. Ki akarják mutatni a tervezett új adórendszer azon oldalát, hogy elviselhetlenné teendi az adózók helyzetét és existenciájukban támadja meg. Egy szavunk sem lenne ez ellen, ha álláspontjuk védelmére nem támadnák a mezőgazdaság adója le lesz szállítva 25%-ról 20%-ra. Kaczagni való együgyűség! A gazdáknak le lesz szállítva az adójuk? Le ám

MEGJELENT

baromfitenyésztési osztályunk árjegyzéke

diszes kiállításban számos ábrával. A mesterséges keltetés
hiveinek különös figyelmébe ajánljuk. Minden érdeklődőnek
egyszerű óhajra szívesen megküldjük. *****

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
BUDAPEST
V., Alkotmány-utca 31.

fölfelé, egész a felhőkig. A kataszteri kiigazítás, contingens nélkül, valóságos adóemelési tobzódásba viheti a pénzügyi kormány közegeit. A jövedelmi adó tervezett megoldása révén pedig minden polgár üstökét a kormány kezében tarthatja és politikai nullává alacsonyítja le, de e mellett mélyen belesnyul a gazdák zsebeibe. Ha nem tudnók tapasztalásból azt, hogy a pénzügyi igazgatás mennyire kapacitálhatlan és mennyire önző, még bele tudnánk nyugodni az új jövedelmi adó tervezetébe, de tekintve azt hogy az immoralitást a legmagasabbra fokozza, már ezért is idegenkedünk tőle. A gazdák 5%-a kitünő könyvelő, az *el fog könyvelni* minden jövedelmet; 95%-a nem könyvel, arra meg rá fognak disputálni, a mit akarnak.

Érdekes, a mit J. Méline, a nagy agrárius, ír a jövedelmi adórendszeréről:

»Nem nehéz dolog hebizonyítani, hogy például az általános jövedelmi adó, ha bevezetik, egész sulyával az ingatlan vagyona fog nehezédni, mert az ingatlan birtok az egyedüli, melyet a kincstár szeme elől nem lehet elrejtetni; ez az adórendszer tehát újabb előnyt jelentene az oly könnyen elbujtatható ingó vagyonnak s újabb hátrányt a földbirtok számára; a falvokról való elvándorlás, nemhogy esökkenne, de még sokkal inkább fokozódna.

Ha tehát végképp el akarnák venni a gazdák kedvét a földműveléséről, akkor sem lehetett volna ennél geniálisabb, agyafurtabb rendszert feltalálni. Háborgatni, zavarni akarják őket máris oly háládatlan és sokszor eredménytelen munkájukban, belealkalmatlankodnának örökös nyugtalansággal teli életükbe s számot kérnének tőlük mindenről: mit csinálnak, mit termelnek, mennyit nyerne, de sőt még arról is, hogy mit esznek; felzaklatnák, felháborítanák egész valójukat.

Mindenki tudja ugyanis, milyen nehéz dolog rábírnai a gazdákat, még a legértelme-sebbeket is arra, hogy rendes könyveket vezessenek; s ez nem lustaságból vagy az értelem hiányából történik, hanem bizalmatlanság, ősi bizalmatlanság nyilatkozik meg ebben, egy lelki szükséglet, mely abban nyilvánul, hogy az üzletünk állását, a munkánk eredményét másokkal ne közöljük. A gazda napról-napra akar élni, napról-

napra dolgozni s nem megy bele abba, hogy bevételeit és kiadásait előre számítsa; lehet, hogy ez azért is van, mert tapasztalatból, sajna, megtanulta, hogy reményeit, számításait a malicziózus természet nagyon is gyakran kijátszotta s ezért szerinte haszontalan időfecsérlés volna számsorok összeállításával bajlódni. A főkönyvet ő a gyapjuharisnyával helyettesíti: ha ez megtelik, akkor jó esztendőben vagyunk; ha üresen marad, akkor rossz évben járunk. Többet nem tud s ez neki elég.

És ettől az embertől akarják követelni, hogy »tartozik« és »követel« rovatok szerint jövedelmét minden évben pontosan kimutassa, mintha kereskedővel vagy iparossal volna dolguk! Hát nem tudják, milyen nehéz dolog az ilyen számadás? A mezői gazdálkodás nem hasonlítható össze sem az ipari, sem a kereskedelmi vállalattal; az utóbbi kettő fix határnapokkal és lejáratokkal dolgozik, míg a mezőgazdasági üzlet lejáratát napjai mindig távoliak és bizonytalanok. Az üzleti éveket nem lehet lezárni, mert az egyik esztendő a másik nyakán van s mert a jó évek úgy összegabalyodnak a rossz esztendőkkel, hogy itt határt vonni senki sem képes. Év végén a gazda jövedelmét megállapítani szinte lehetetlen dolog; mert hiszen az ő üzlete akkor folyik javában s ennek eredményét nem lehet előre látni.

Ime, ilyen ingatag talajon akarja felvenni az adófiskus a vitát több millió gazdával; vagyis be kell majd őket fognia, meg kell őket gyóntatnia — s ez nem túlzás — ha ki akarja venni belőlük a legbizalmasabb közléseket mindarról, hogy milyen az életmódjuk, mit fogyasztanak ők meg a családjuk naponta, mennyit költenek vetőmagra, állati takarmányra stb. Bizony szívből sajnálnánk a kormányt, a mely ilyen robotot magára vállalna.

Igaz, hogy az általános jövedelmi adó szószólói nem riadnak vissza mindettől, mert meg vannak arról győződve, hogy a dolgok nem így fognak történni s ebben talán igazuk is van. Remélik ugyanis, hogy a gazdáknak, a kik máig is a *miseria plebs contribuens* maradtak, nem jut eszükbe, de bátorságuk sem lesz arra, hogy a fiskus min-

denható uraival vitába bocsájtkozni merészeljenek; hogy a gazda meg fogja hajtani alázatosan a fejét előttük s meg hagyja magát adóztatni szó nélkül, a hogyan nekik tetszik.

Ez valószínűleg így lesz, de ha meg is hagyja magát koppasztani, ettől annál nagyobb lesz a gazda elkeseredése s tartunk tőle, hogy előbb, mintsem gondolnák, éreztetni fogja a rosszkedvét azokkal, a kik neki e szomorú ajándékkal kedveskedtek. Sajnos azonban, éreztetni fogja haragos kedvét azzal a földdel is, a mely annyi bajt, bosszúságot okozott neki s azon lesz, hogy a legelső szép napon kimeneküljön a kincstár karmai közül.

Ha fogalmat akarunk szerezni arról, hogyan vélekedik a gazda az állam közegeiről, csak nézzük meg, mi történik most a gyümölcs-pálinka-főzőknél. Képzeltető-e ennél tanulságosabb, többetmondó jelenség? A törvény felhatalmazta a gazdák pénzébe s ez elegendő volt arra, hogy a pálinka-főzőket valósággal forradalmi ellentállásba kergesse; s meg kell jegyezni, hogy nem a szédelgő elem volt, mely leginkább elégedetlenkedett és háborgott, hanem a többiek. De annyira felzudultak, hogy nagy részük inkább lemondott a főzésről s ott hagyta rohadni a fán a gyümölcsöt, semhogy a kincstárral vitát keljen állania.

Az általános jövedelmi adó, a mely arra fogja kényszeríteni a gazdát, hogy a kincstár zaklató vizsgálódásait a termelés összes ágaiban eltűrje, még amugy, még sokkal rettenetesebben fogja felkorbácsolni az általános haragot. A javaslat szerzői nesztét is vették ennek a veszedelemnek s azzal akarják megelőzni, hogy az adózók tömegét megkímélik, a kis községekben a 750 frankon aluli jövedelmeket kivonják az általános jövedelmi adó alól s az adózók legalsóbb rétegeit csak könnyű illetékekkel akarják megterhálni. A tömeget tehát úgy igyekeznek megnyerni, hogy a kisebbség ellen lázítják s ezt azután meg fogják fojtani.

Hü remény! A tömeg szemei is előbb-utóbb felnyílnak s észre fogja venni, mi vár reá. Nagyon jól fogja tudni, hogy mi helyt egyszer életbe lép a törvény, csak

TÁRCZA.

Az Amerikában élt munkások sora.

Mutatvány *Lóherer Andor* »Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás« című művéből.

I.

Érdekes és tanulságos lesz néhány Amerikából visszajött vagy az ismételt Amerikába kimentek őszinte vallomásait megismerni, a kikkel Fiumében személyesen beszéltem és az amerikaiak életére vonatkozóknak őszinte elmondására kértem, mindig hangoztatva, hogy csak az igazat mondják. Így *Tamás István* Gyagyátorból, Abauj-megyében, már harmadszor volt kint Amerikában. 1898-ban egy évig vasgyárban dolgozott, 15 napig egy szénbányában, Pittsburgban pedig egy évig pléhgyárban, de a gyár bezakadt s így munkanélkül maradt, így jött haza 1903-ban, a mely öt év alatt összesen mégis 2000 koronát keresett, vagyis egy év alatt átlagban 400 koronát. 1905-ben újra kiment, február 10-én Jonkersben egy

szurokgyárban kapott munkát, de csak két hétig bírta ki ott a nehéz munkát a rettentő nagy melegben, innen egy műtrágya-gyárba ment, ottan pedig a bűdösség miatt nem birt megmaradni, mégis 7 hónapig dolgozott, a honnan South-Bethlehembe ment egy vasgyárba, a hol szintén 7 hónapig dolgozott, csak hogy nem volt állandóan munkája a gyárnak, innen Perth-Amboyba ment a téglagyárba, a hol olyan nehéz volt a munka, hogy a keze kigyült, pedig csak hat hétig dolgozott itten. Innen egy ólomgyárban kapott munkát, de csak két hétig bírta ki, a honnan ismét South-Bethlehembe ment az acélgyárba, a hol egy évig dolgozott, majd egy kőbányába ment, a hol végre két évig dolgozott. Tehát hét különböző munkát kellett vállalnia, míg végre állandó munkát tudott elérni.

Keresete volt 1898-ban a vasbányában 1 dollár 75 cent, a szénbányában nem keresett, sőt még 60 dollárt ráfizetett, vagyis vesztesége volt.

A pléhgyárban keresett 1 dollár 95 centet, a szurokgyárban 1.75, a vasgyárban 1.25, a téglagyárban 1 dollár 80 centet, de még

keléseket is kapott, az ólomgyárban 2 dollár 10 centet s az acélgyárban változóan hol 25 centet, hol 3 dollárt, a munka minősége, vagyis veszélyessége és nehézsége szerint. S-Bethlehemben azonban 1896-ban erősen éhezett, mert nem akadt munkája teljes három évig, úgy hogy az ételmaradékokat a kitétt kosarakból volt kénytelen kiszedni, hogy éhen ne haljon Amerikában, ama gazdagságtól ragyogó paradicsomban s csakis úgy volt képes magát mégis valahogy fenntartani, hogy a gyáros a családos embernek, de csakis a volt munkásainak, minden hétre 1 dollár és 25 centet adott, így élésködtek a szegényházban, a mikor 5 korona 25 fillér jutott egy hétre, vagyis egy napra csupán 31 kr. egy családnak.

A három év alatt elfogyott mindene, minden eddigi keresete és még 90 dollár adósságot is kénytelen volt csinálni a boltosnál, a ki 300 házat tartott így, a ki azonban szintén a gyárostól kapott szubvenziót, de végre ő is megbukott.

Lakása került a burdon havonta 11—12 dollárba, azaz 55—60 koronába, vagyis egy

HALDEK

magnagykereskedése

József főherczeg ő cs. és kir. fensége udvari szállítója

Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.

vesz

lóhere magot

kisarankásat

a belföldi szükségletre 180 koronáig

nagyarankásat

a külföld részére 160 koronáig

mindenkit elér az; ha ilyen hatalmas pénzügyi gépezetet készítenek, annak hosszú karját mindenki meg fogja érezni. A mely napon észreveszik, hogy az új adó nem hoz elegendő jövedelmet, mert hogy a nagyobb adózók elrabolják a földjeiket s kibujnak alóla, a mi elkerülhetetlenül be fog következni: bizony hozzá kell majd nyulni az alsóbbrendű adóalanyokhoz is s többet kell kérni tőlük. Ez egy-kettőre meglesz.

Az általános jövedelmi adónak azonban másféle követelménye is lesz, olyan, a mely alól senki sem fogja magát kivonhatni, a kisbirtokosok épp oly kevéssé, mint a nagyok: és pedig a föld értékének egyre növekvő lemorzsolódása lesz a rendszer elkerülhetetlen következménye. Kinek lesz kedve tőkét a földbe fektetni, ha mindenki az adónak ezt a Damokles-kardját fogja érezni a feje fölött s mindenki így fog gondolkodni: bármit is tegyek, a fiskus rabja vagyok, a mely teszése szerint fejhet meg engem? Mindenki csak el fog adni és senki sem fog vásárolni; a mozgó tőke értékpapirjai, különösen a külföldiek, emelkedni fognak, míg ellenben a földjára adék s a birtokok reális értéke alá fog süllyedni.

Tehát a földbirtok értéke újabb hanyatlásának leszünk tanúi s ebből azután nem fog magához térhetni, ez sujtani fogja az egész összességet. Mert a földbirtoknak egyetlen piaca van s ha a nagybirtokok rosszul kelnek, a kisbirtokoknak sincsen jobb sorsuk. De a kisbirtoknak annál rosszabb lesz a kelendősége, mert a nagybirtokok elaprózódásával, újabb táplálék jut majd a kínálatnak.

Szorítkozunk most ezeknek elmondására, a nélkül, hogy tovább vinnénk a fejtegetéseinket, a mi talán nagyon is messze vezetne; meg lehet azonban állapítani ennyiből is azt, a mit bizonyítani akartunk: hogy t. i. az általános és progresszív jövedelmi adó végzetes csapást mérne újjászülető mezőgazdaságunkra, de sőt e rendszer behozatala talán végleg is megakasztaná és megállítaná a fejlődését.

Méline-nél élesebben és meggyőzőbben nem vagyunk képesek megmagyarázni a tervezett jövedelmi adó hátrányait. E fejtegetések mindent megmagyaráznak. Az új jöve-

delmi adó zaklató rendszere megölheti a gazda-existenciát, hogy politikai függetlenségük egyszerű nullává lesz, azt is meg lehet érteni. A kormányának tehát jobb belátásra kell jutnia és visszahelyezkedni a kiigazított vagy ki nem igazított adókataszter fix alapjaira.

A gazdákhoz, a cselédtörvényről.

Újabb korunk szűkölködik az alapvető, iránytszabó korszakos törvényalkotásokban, de bővelkedik a napiszükségnek megfelelő törekvő gyártmányokban. Gyártjuk tehát a törvényeket, de jórésük papíron marad, vagy csak részben lesz végrehajtva, mert nem az életnek készültek.

Ez az állapot szüli aztán a törvénytisztelet lanygulását és a törvényekbe vetett bizalom lazulását.

Rajta kell lennünk, hogy a nemzet lelke törvényeinkben méltóan nyilvánuljon meg.

Ha Európa nagy nemzetének hámulatos haladását és — a mieinknél mostohább viszonyok közt — hatalmas vagyonszerzési képességét tekintjük és okait kutadjuk, úgy arra az eredményre fogunk jutni, hogy ezt jórésben a gyakorlati élet szükségéhez simuló, azokat szolgáló törvényeiknek és intézményeiknek köszönhetik.

Ha a magyar nemzet meg akarja állani helyét a munka korszakában is, miként a fegyverében megállotta, úgy szintén le kell szállania gyenge dereku, de jogi elméletekkel czifra számszámú paripájáról.

A nemzetnek két hatalmas eszköze van, a melyek segítségével átalakító, irányító befolyást gyakorolhat a polgárok gondolkozására és szellemére.

A közoktatás és törvényalkotás.

Beszéljünk ezuttal csak a törvényalkotásról:

Kétségtelen, hogy minden hatásában jó törvény hasznos és minden hatásában rossz törvény káros irányban fejleszti a népek jellemét.

Minden törvény magasabb hivatását csak úgy tölti be, ha a benne élő igazság, már a lelkekre való hatásával is, hozzájárul a jogrend megszilárdításához és ezáltal önmagától korlátozza a közhatóságok tulságos igénybevételeit.

csak kis fizetés mellett van munka. A nagy kereset »stoppol«, azaz szünetel hónapokig. Ezért jött haza most is.

Mandl Sámuel, öreg, ősz ember Halmiból, megvetőleg emlékezett meg Amerikáról s hallva előadásomat, azonnal hangoztatni kezdte, hogy ha a nép itthon támogatást kapna s az akció a visszavándorlásra nézve köztudomásává lenne, szívesen jönne haza nagy részre. Ekkor azután kifakadt: hogy New-Yorkban, ama koplaló-negyedben, a suhanc- és siheder-gyermekek, a kik úgy kóborolnak az utcákon mint Konstantinápolyban a kutyák, féktelenül garázdálkodnak s bárkit, főleg az idegent, a ki közelükbe ér, kővel és kavicsal dobálják, kivált ha tisztességes vagy nem amerikai ruhában van. Jaj annak, a ki például pofaszakállal jelenik meg, vagy bármilyen, tőlük elütő külsővel bír, azt azonnal megdobálják. Ha pedig a megtámadott szólni mer, verekedést kezdenek, a mikor már férfiak is beleavatkoznak s az idegent alaposan elpáholják. A mellette álló egyik magyar ember is megerősítette ezeket a tényeket s arra a kérdésemre, hogy ilyen derék és bátor magyar ember, mint ő, mit csinált ilyen esetben, azt a választ kaptam, hogy »futottam, uram, a hogy csak tudtam, másként nagyobb baj is lett volna, mert a newyorki rendőrség egykedvűen nézi az ilyen dolgokat«.

Ugyanezzel a »Kárpáthia«-val visszaérkezett amerikaiak egyhangulag állították, hogy az angol, illetve az amerikai, Amerikában egészen különálló osztály, a mely bárha munkás, a többi munkástól teljesen elkülönítve él és ők is bizonyítják, hogy a bevándorolt munkás csak a kizsákmányolás tárgya.

Elhibázott minden törvény, melynek hatása főleg a megtartásban és a hatóságok munkájának szaporításában nyilvánul meg.

Ezek után vizsgáljuk meg, hogy az 1907. évi XLV-ik t.-cz. hatásaiban mennyire képes korunk igényeinek megfelelni: Ha figyelmesen végig olvassuk »a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról« alkotott törvényt, úgy a következőket tapasztaljuk:

1. A törvény nem azon a világos, tömör nyelven van megírva, melyet az egyszerű, paraszti eszű embercseléd is könnyen megérthet. Pedig egy »celédtörvény« valódi hivatásának csak úgy felelhet meg, ha azt bármely irni-olvasni nem tudó ember is egyhallásra megértheti. Mert sok munkaidőt, kellemetlenséget nem is számítva — takaríthat meg magának és a hatóságnak a gazda, ha a rakonezátlankodó cselédet maga elé hivatva, felolvashatja neki a törvényt és elmondhatja: no látod, fiam, ezt mondja a törvény, hát tartsad magadat hozzá.

2. Az egész törvény szellemén bizonyos erőltettség, kapkodás érezhető (mintha alkotóit a szocialista sajtó piszkolódása és az általános választójogosultság szele feszélyezte volna). Meggázolta a magánjog eddig szent berkeit, gyakorlati haszon nélkül, az állam költségeivel terhelt tarisznyát akasztott a gazdák nyakába stb.

3. Azt a benyomást rögzíti meg az olvasóban, hogy több a rossz gazda, mint a rossz cseléd: 61. §-ából 21-ben a gazda kötelességeit sorolja fel és csak 4 §-ban emlékezik meg a cseléd kötelességeiről (36 §-ban a gazdát és cselédet kölcsönösen érintő jogviszonyt tárgyalja), tehát ötször annyit rendelkezik a gazdának, mint a cselédnek.

Egyik célja lenne ezen törvénynek a gazda és cseléd közötti régi jó patriarchalis viszony helyreállítása, de e viszony nélkülözhetetlen kellék, a gazda tekintélyét tehetsége szerint megnyirbálja,

4. A végletekig fokozza a szolgabirói omnipotenciát és ezzel gondoskodik egy csomó újabb állás megteremtéséről is (miután még nem elég nagy a hivatalnoki gárdánk), mert szükségessé teszi minden járás részére egy tisztán cselédügyekkel foglalkozó szolgabirói állás rendszeresítését.

évre 660 koronától 700 koronáig. Az élleme került, a boardon, a szállásadónál 14—15 dollárba, vagyis havonként 70 koronától 75 koronáig, azaz egy évre 840 koronától 900 koronáig.

Tehát a munkás lakása és élleme nem olyan »potya«, a mint azt némelyek hirdetik, sőt egészen az amerikai keresethez van szabva. Ez egy igen fontos körülmény.

Ezen adatokat ajánlom a mű későbbi részében található amerikai családok szükségleteinek egyes tételeivel összehasonlítani, mert e kettő kiegészíti egymást. Azonban ezeken kívül szén egy tonna kellett egy óra és fa két dollár ára fogyott el. Lakásokat azonban a városokban nem adnak ki a »hunoknak«. A kövezeti adót, az iskola-adót az állam részére a gyárban a munkástól mindjárt a keresetből foglalják le. Egyházi, felekezeti és klubcélokra adományokat szakadatlanul gyűjtnek. Mindezekre sok megy fel a rendes keresetből. A munkakeresés és a vasutakon egyik városból a másikba való utazások hihetetlen sok pénzt emésztettek meg, ott azután már nincsen se koma, sem sógor. Sok szerencsétlenség volt a bányákban. Odahaza 13 hold földje van, a miért 16 forint bért kapott, mert földjeit sógorának adta bérbe, a míg megint kint lesz Amerikában. Jöttek azután jobb esztendő, a mikor állandóan volt munkája. *Tizenkét év alatt* mégis, bár nehéz, megerőltető munkával, 7000 forintot keresett, vagyis egy év alatt összesen 568 forintot. Felényi bajjal és munkával ezt itthon is megkeresik bárhol.

Egy hazajött szabó 4—6—8—10 dollárt keresett hetenkint; lehet ugyan 20—25 dollárt is keresni kivételesen, a szerint, hogy milyen utcában és milyen üzletbe kerül; azonban

Fogel János, kötélverő mester Bruckenauból, Amerikában nem tudta mesterségét folytatni, mert ottan mindent a gyárban dolgoznak fel s neki nem sikerült csak 6 dollárt keresnie hetenkint, pedig fiánál volt kint. 1906-ban igen nagy volt a kivándorlás, ezért nem kapott munkát, azután lakkirozást vállalt s ekkor 13½ dollárt keresett meg hetenkint, úgy hogy mégis 1000 frtot keresett.

Szalai Sándor, szatmári zsidó kereskedő, még itthon előre készült az amerikai életre s tud angolul, mégis, mikor kiment, egy félévig nem kapott munkát. Rendkívül érdekes Szalai élete és viszontagsága, a miért elengedhetetlennek tartom, hogy az aláírásával megerősített, a többi visszajött utitársai előtt csoportban elmondottakat is hűen ne közöljem. Megjegyzem azonban, hogy beszélgetésünkre igen kevés idő állott rendelkezésre, mert a hajóról a nép már megindult a kikötőbe, a honnan minden késedelem nélkül a rögtön induló vonatra siettek, miközben még podgyászuk átszállításáról is gondoskodni kellett. Szalai aranyeműekkel kezdte meg üzletét Amerikában, de nem boldogult; így ment el a vasgyárba, a hol mulakatosnak adta ki magát, a hol 1.50 dollárt kapott, azonban mindent elrontott s így hamarosan kitétték a szűrét; ekkor egy fafestő-gyárba ment, a hol 7 dollárt kapott egy hétre, de csak egy hétig bírta ki az ottani munkát; innen, nem volt más mit tennie, egy köszvénybányába ment Ohióba, a hol két hétig volt, de egy hét alatt 18-an pusztultak el és csakis a számot tudták, hogy melyik számú munkás pusztult el s hogy ez és ez a szám hiányzik, de hogy kik voltak, nem lehetett sehogy sem megtudni. Nem is kérdezte senki, mert rögtön kidobták volna. Iparfelügyelő vagy

De, vegyük szemügyre a törvény egy pár szakaszát:

Igazságos és emberséges a 8-ik szakasz azon része, mely eltiltja a gazdát attól, hogy a cseléd családtagjaitól bármely ingyenmunkát követelhesen, de tulhajtott és az életben nem alkalmazható azon intézkedése, mely a gazdát a cseléd családtagjaival való külön szerződés kötésére utasítja. Megtámadja ezen intézkedés a családban még létező patriarchalis viszonyt is, midőn utasítja a gazdát, hogy az apa mellőzésével kössön szerződést az asszonynyal és a gyermekekkel. — Szerencsére, az életben ez egyszerűen kivihetetlen.

Sokkal czélszerűbb és igazságosabb lett volna ezt a részt ilyen formán szerkeszteni:

Tilos a gazdának a cseléd családtagjaitól bármilyen ingyenmunkát követelni, de joga van kikötni, hogy ha dolgozni akarnak, úgy a szokásos díjazás mellett elsősorban nála vállaljanak munkát és csak akkor keressenek másutt munkát, ha nála nem kapnak.

Ez teljesen megóvná a családtagokat az ingyen munkától és biztosítaná a gazdát is, hogy a nagy munka idejében nem hagynák cserben (sokszor egy pár fillérért, vagy itókáért) azok, kiknek télen és rossz időben ő adott keresetet, kik az ő tüzelője mellett teleltek, kik az ő kenyerét eszik, kiket ő lát el orvossal és gyógyszerrel — még ha idegen munkában szerzik is a betegséget — és a kiket sokszor messze vidékről, nagy utiköltséggel hozatott gazdaságába (mert az állam a cselédétől és családtagjaitól megtagadta a más munkások részére engedélyezett féljegygyel való kedvezményes utazhatást).

Nehezen érthető célja van a 23. §. azon intézkedésének, mely kötelezi a gazdát »ügyelni arra, hogy a cselédet testi erejét meghaladó, vagy egészségét veszélyeztető munka ne terhelje« stb. Azt csakis a cseléd saját maga tudja, hogy mire képes és ne vállaljon olyan szolgálatot, amit nem bír meg. Hogy lehet a gazdát ilyenért felelőssé tenni és a nyakába akasztani esetleg ezzel egy csomó kártérítési keresetet, minden következményeivel?! (Minden sérves ember majd vele tartatja el magát).

Ha pedig nem így gondolták a törvényhozók, akkor fejezzék ki szabatosan, hogy ne lehessen másként is érteni.

Teszem így: Ha a gazda, vagy megbízottja a cseléddel valamely testi épséget, vagy életet veszélyeztető munkát végeztet, úgy a gazda

és megbízottja felelőssek a cseléd egészségéért és életéért.

A 25-ik §. biztosítja a cselédnek az elsőosztályu búzából való fehér kenyeret. Kár, hogy nem biztosítja azt a gazdának is; mert bizony sok jómódonak mondott kisgazdát tudok Erdélyben, a ki boldog lenne, ha mindig elég barnakenyere volna.

Talán megfelelőbb lett volna a cseléd részére biztosítani a szerződésben kikötött minőségű gabonát, melynek azonban egészségesnek kell lenni és 4%-nál több idegen anyagot nem tartalmazhat.

A 28-ik szakasz hatodik bekezdése 10 korona segélyt ad a gazdával a cselédnek minden 12 éven alóli gyermeke elhalálozásakor. Ugy emlékezem, a miniszter ezen intézkedéssel istápolni óhajtott a cselédosztály szaporaságát.

Félek, az ellenkezője fog megvalósulni:

Közismert, hogy a parasztember — a kis gazda is — mily kicsibe veszi felesége vagy gyermeke betegségét. A kinek pedig 3—4 gyermeke közül egy meghal, az vigasztaló szavaira biztosan azt feleli: nem baj, kérem, maradt még elég!

Hogy lesz ezután, ha minden elhalt gyerek után még 10 korona jövedelem is jár? Ugy, hogy még mérsékeltbben gondolják majd a beteget és még nagyobb lelki nyugalommal veszik a halálát.

Ha már ajándékozta a törvény a gazdával, akkor legalább legyen ezen ajándéknak hatása jó, eredménye hasznos:

Kötelezzük a gazdát minden keresztelő alkalmával (temetésre elég, ha fuvart és deszkát ad) a cseléd feleségének 10 korona segélyt adni.

Kettős haszna lenne ennek: kissé megvigasztalná a szülőket — esetleges szapora áldás esetén — és módot nyújtana a beteg anyának, hogy egy pár napig jobban kimélje magát és ne szaporítsa az elnyomorodott asszonyok számát.

A 33-ik szakasz megfosztja a gazdát a rendbíróság jogától, egyetlen fegyelmi eszközül a dorgálást hagyván. — Miért kísérelteznék éppen rajtunk? Miért kezdik a vivisectiót a gazdákon? Miért nem törlik a rendbíróságot előbb a közigazgatásnál és miért tartották meg a legujjabban készült vasuti alkalmazottak szolgálati pragmatikájában?

Hát ezeket a magas képzettségű hivatalnokokat, kik hivatásukat átérezik, kik tudják, hogy egy mulasztással saját és családjuk

ellenőrző-hatóság ott nincsen. Nem törődik ott az emberrel senki, ha ilyen baja van. Két hó alatt felrobbant egy tárna, a hol 280—300 ember veszett oda, de hogy kik, tudni nem lehetett soha. Clevelandba jött ezután vissza s 3 hétig nem kapott munkát, a miért innen Pittsburgba ment tanulni, a hol 30 dollárt fizetett a litografizás tanulásáért s itt is 7 dollárt kapott hetenként, 4 és fél hónapig. Ekkor kiűtött a sztrájk, a mikor a már 11 dollár keresettől is elcsett, mert nem volt munka; mikor pedig vége volt a sztrájknak, akkor már csak 7 dollárért vették vissza, a hol 2 hónapig dolgozott s így jött Newyorkba, a hol egy ezerüze-gyárban kapott munkát s 7 $\frac{1}{2}$ —8 dollárt kapott hetenként, de zsákokat kellett hordania, a mit alig bírt s ha a felesége is nem keresett volna, nem tudott volna megélni. Feleségén is meglátszott a kimerítő, nehéz munka nyoma. Sápadt, lesóványodott, bánatos arcában mélyen ültek szemei s pilláin a könny rezgett a kiállott szenvedésektől.

Elmondták azt is, hogy ilyen kereseti viszonyok mellett az élelem Amerikában nagyon drága, mert két embernek 1 dollár nem elég egy napra.

A sertéshus fontja 12—14—18 cent, vagyis 60 fillértől 90 fillérig, a marhahús 15—20 cent, vagyis 75 fillértől 100 fillérig Newyorkban; csak hogy a 15 centes hus nem ehető, mert ez 9 hónapos, a mit a huströszt bocsat a raktárakból a piacra, a miben jó lápanyag már nincsen, úgy hogy jó levest csak csontokból lehet főzni.

A bevándorlott munkás nem bírja ki azon

szakadatlanul megerőltető munkát, a mit neki ottan végeznie kell, az amerikai pedig azt nem vállalja.

Juhász Mihály Szendrőről ugyanazon csoportból a következőket mondotta: Itthon a nép hust nem lát, de Amerikában nem tudják, nem látják, mit kapnak, mert sem az amerikai husban, sem a főzelékben nincsen erő és mégis méregdrága. Felesége sokat szenvedett Amerikában.

A munkaviszonyok nagyban változtak s míg a múlt évben, mint asztalos hetenként 6 és 18 dollár között keresett a legelsőrendű munkás, a többi csak 9 dollárig vihette családos létére, ha nem tudott angolul s az idén csak 8 dollárt kereshettek hetenként s hozzá a szervezett munkások 8 órát dolgoztak, ellenben a nem szerveztettek 9—10—12 órát. Csakhogy még más baj is volt s ez az, hogy a szervezett munkások is csak 5 hónapot dolgozhattak egy évben a tröszt miatt, pedig a szervezetben 35 éves korig 3.50 dollárt s az 50 éven túl 5.50 dollárt kellett tagdíjat fizetni s minden hónapban még 50 centet. Ha tehát a 8 és 9 dollár heti keresetet e szerint osztjuk el egész évre, ekkor tűnik ki, hogy tulajdonképen egy hétre átlagban csupán 3:3 dollár jutott, vagyis 8 frt 25 kr., vagyis a 6 munkanapra esett napjára 1 frt 37 kr.; hét napra pedig már csupán 1 frt 25 kr. Ennél többet keres meg itthon nem egy világlátott, hanem bármely felszabadult, kezdő asztaloslegény, sőt Fiumében a dohánygyárban egy leány is keres naponta 1 frt 10 kr.-t, a hol pedig 2000-en dolgoznak. Ezen közvetlenül nyert, a csoport tagjai által is megerősített kereseti viszonyok vilá-

jövőjét is semmivé tehetik — nem lehet dorgálással fegyelmezni?!

Sokat is ad mai napság a cseléd arra, hogy elbocsátja a gazda. Jól tudja, hogy ez jobban fáj a gazdának, mint neki, ki a szomszéd községben már más gazdát kap.

A rendbíróság joga súlyt adott a gazda szavának és óriási mértékben korlátozta a hatóság igénybevételét: Ha a cseléd ismételtelen rendetlenkedett, az állatokat kinozta, stb., a gazda maga elé rendelte és figyelmeztette: Halja kend, ha ez még egyszer megeshet, úgy ennyi — meg ennyi büntetés járja! Nekem pedig nem okoz örömet, ha kendet büntetnem kell, stb.

Tíz esetből kilenczben ez használt, úgy, hogy nem kellett sem büntetés, sem szolgabíró.

De mit fogunk ezután mondani annak, aki — teszem fel — nem rázza össze a zöld luczernát szalmával és ezzel állataink életét veszélyezteti? Megdorgáljuk. Miután ez nem hatott: »Majd bepanaszolom kendet a szolgabírónak! (ad notam: tanítóhácsinak). Hogy szembe ne nevéssenek fenyegetőzésükkel, a végén is kénytelenek leszünk a legnagyobb munka idejében (rendesen ilyenkor renitenskednek a cselédek) befogatni és a 12 kilométernyire levő szolgabíróhoz hajtatni és panaszunkat beadni. Pár napra reá megidéznek a tárgyalásra, melyen a cseléd tagad. Következik az újabb tárgyalás tanukkal — ha vannak. — Ezalatt állanak az igák és a gazda távolléte folytán pang a munka. Mérsékeltlen számítva, 100 korona áldozatába került a gazdának az igazság! — Ha pedig nincsen tanu, — akkor mehet szépen haza a gazda, kisérvé a cseléd vigyorgásával és megfosztva tekintélyének 50%-ától.

Felesleges a 35-ik §-nak is azon rendelkezése, mely a gazdát kötelezi 8 napon belül a hatóságnál az eljárás megindítására, ha a cseléd a visszatartásba nem nyugszik bele. — Kérdelem, honnan tudja a gazda, hogy a cseléd nem nyugodott bele? Hiszen mindenik szabadkozik, ha a kárt megveszik rajta. — Hogyan fogja a hatóság a gazdáról megtudni, hogy elmulasztotta az eljárás megindítását? Csak úgy, ha a cseléd panasza megvan! És ezzel kijutottunk az egyenes és rövid utra: Ha a cseléd nem nyugszik bele a gazda visszatartásába, úgy joga van 8 napon belül a hatóságnál panaszt emelni. — Így egyszerű is és az életben betartható is lenne.

gosan igazolják, hogy az amerikai keresetekről szállongó hírek nem felelnek meg mindig a valóságnak, de az itthon elégedetlen, vagy a jobb után sóvárgók minden hazug hírszentírásnak vesznek, s vakon rohannak Amerikába, hogy ottan véres fejjel győzzenek meg arról, hogy miképpen ültek fel a tulzott és képzelt híreszteléseknek, vagy némely újságok valótlan, koholt, megfizetett hireinek, vagy éppen az amerikai ágensek által pénzért iratott s hazaküldött leveleknek. »Ott kinn nem úgy van, mint itthon«, — mondja Juhász és Szalai — mert a republikánusok összes szavazattal bíró munkásaikat kényszerítik a maguk melletti szavazásra, másként bezárják a gyárat hónapokra, s ekkor nincsen több munka és több kereset, mert kint, Amerikában, az ő tudtokkal is millió munkás van kereset nélkül.

A mit tehát én a bevándorlottak nagyarányu emelkedéséből az amerikai statisztika alapján megállapítottam, azt a hazajött munkásaink, mint intelligens emberek, a kik maguk átérték az amerikai viszonyokat, szóról-szóra megerősítették 1906. év nyarán. Éppen úgy elmondták, hogy New-Yorkban nagy a szegénység, de a gazság is s hogy újságilag hirdetik a munkás-szükségletet, de ha a munkás jelentkezik, levonják az utiköltséget és más béreket adnak, mint hirdettek. Ez ellen nincsen védelem, nincsen oltalom. Ők is megerősítették, hogy az oldalszakállért az uton menőt megdobálják a suhanczok s ha zöld, meg is verik.

A ki pedig csak magyarul beszél, az nehezen boldogul; azt csak lökik, ütök, hajszoják. (Folytatjuk.)

Az 52-ik és 53-ik szakaszok, melyek úgy a cselédkönyvben, mint az elbocsátóban is eltiltják a gazdát a cseléd minősítésétől, végcredményükben a rossz cseléd helyzetét teszik kellemessé és egyben nehezebbé a jó cselédét, — kinek méltatlan társa concurrentiát csinál. — Erkölcsileg pedig rombolnak mindeniknél.

Az 54-ik §. rendeli: »A gazda köteles a cselédnek a munkaszüneti napokra és az éves cselédnek ezeken felül a gazda által megjelölt még két munkanapra szabadságot adni, hogy helyet kereshessen«, stb. Tehát a felmondást követő két hó alatt összesen 13 napra — két nap híján egy fél hónapra — köteles a gazda cselédeit szabadságot adni. Feltéve, hogy egy gazdának 12 cselédjéből 10 felmondott — ami gyakori dolog — mi fog történni a gond-jaikra bizott állatokkal ezen fél hónap alatt?!

Minden áldozat és minden rombolás csak azért, hogy a tömeges munkamegtagadás korlátoztassék! Pedig a 46-ik §. jóvoltából és a szociálisták oktatásával minden cseléd akkor fogja gazdáját faképnél hagyni, amikor neki éppen tetszik. — Így szól a 46-ik szakasz: »Felmondás nélkül elhagyhatja a cseléd a szolgálatot, ha a gazda, családtagja, intézkedésre vagy felügyeletre jogosított megbízottja... b) a házfegyelem alatt nem álló cselédet tetteleg bántalmazza, stb. — Ha másképp nem tud egy nyakleveshez jutni, hát szivességből és egy kis borraivalért megteszi a cselédnek ezt a szolgálatot valamelyik felügyelőnk, vagy gazdánk.

Ugyan miért ne mehetne a cseléd, mint más ember fia esetleges sérelmével a bírósághoz és miért kell őtet más polgárt meg nem illető elégtételvételi joggal felruházni?! Ez még mind nem elég, hanem még kell egyet rántani a gazda tekintélyén is: Miután úgy aratás előtt a cseléd a kivánt nyaklevest valami utonmódon megszerezte, akkor a gazda elé peczkeli magát és úgy foghegyről oda szól: Most pedig felmondás nélkül elmegyek, fogasson be az ur és küldjön el a szomszéd állomásig (55. §.)

Így fest a cselédtörvény egy olyan országban, hol a képviselőház többsége gazdák-ból áll!!

Életerős, szervezett gazdaosztály mellett ilyen alkotásnak lehetetlenséggel határos a megszületése is (de hát mi politikusok vagyunk, nem gazdák), ha azonban ezt a törvényt mielőbb revízió alá nem veszik, úgy ez csálhatatlan jele lesz annak, hogy a magyar gazdaosztály életerejéje fogytán van és pusztuló szervezete — miként beteg növényé — ellenállásra már képtelen.

Remélem azonban, hogy a cselédtörvénynek lesz egy jó hatása: Megtöri a gazdák nembánóságát és majd lángra lobbantja tette-rejük, mellyel könnyű lesz aztán a Haza és Nemzet javára szolgáló alkotásokat létesíteni.

Addig is legyünk gazdák és nem politikusok: követeljük meg képviselőinktől, hogy foglaljanak állást az 1907. évi XLV.-ik törvényzikk revíziója mellett.

Kérjük meg, földmívelésügyi miniszterünket is a revízió keresztülvételére és pályázat kiírására »a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról« alkotott törvény átdolgozására.

Ha egy épület tervére lehet és kell százezreket áldozni, miért ne lehetne egy jó törvényért, melytől a nemzet java és milliók jóléte függ?!

A rendeletre készült törvényjavaslatok ritkán sikerülnek, mert törvényalkotáshoz is érzék és Istenadta tehetség kell, melyet senkire reáparancsolni nem lehet, melyet magas hivatalallal meg nem szerezhet. Legyünk valójában demokraták és halljuk meg a legkisebbnek is szavát, ha az a Haza javát szolgálja.

Amíg pedig ezen kívánságaink valószínűsülnek, kérjük a földmívelésügyi minisztert, esz-

közölje ki a gazdasági cselédek és családtagjaik részére az összes vasutakon a féljegygyel való kedvezményes utazás engedélyét és terelje ezzel is befelé a munkáskereső elemet, mely munkásigazolvánnyal — ma féljegygyel utazik Románia felé:

Biztosítsuk magunknak a rendbirság jogát most olyformán (hiszen enélkül gazdálkodni képtelenség), hogy a készpénzbeli fizetésen felül bizonyos összeg jutalmat tűzünk ki az év végére cselédeinknek. Én így vettem fel a cselédeim szerződéseibe: »120 korona fizetés és 24 korona jutalom, ha évét becsülettel kiszolgálja. — Ha hibázik, úgy a jutalomból esetről-esetre levonásnak van helye.«

Cselédeim, — kiknek megmagyaráztam, hogy ezután minden semmisségért a szolgabíróhoz kellene szaladgálni, — szívesen vették újításomat, pedig egy részének eddig is már 144 korona fizetése volt.

Megjegyzem még, hogy a büntetéspénzeket karácsonyi ajándékokra fordítjuk a cselédgyermek részére.

Lapusnyak, 1908. I. 30.

Cs. Lázár László.

A mezőgazdasági szakismeretek új intézményei.

Bevezetés.

Ezen cím alatt irták nemrégiben szaklapjaink hogy a folyó évi földmívelésügyi költségvetés szerint többek közt egy országos len- és kendertermesztési szakintézet létesítése is tervben van. Hogy nemcsak hézagpótló, de szükséges is ez az intézmény, azt bővebben megokolni nem szükséges és hogy mennyire nagyobb súlyt helyez ilyenekre velünk szemben ehhez képest a külföld, azt láthatjuk például a Lajtántulon, a hol csak az egy kis Csehországban már eddig is 6 ilyenü intézet van működésben, a melyekben igaz egyéb gazdasági szakismeretek is taníttatnak, hanem a tanítás súlypontja a lentermelés és kikészítés tanaira esik. Ilyenek például a szakiskolák: Budweishan, Kaadenban, Lieberwerthben, Trautenauban, Morva-Schönbergben és Humpolctzon és ezeken kívül az »osztrák len-érdekeltek szövetsége« Trautenauban még egy nagyobb, tudományos czélokon kívül gyakorlatiakat is szolgáló kísérleti állomást is tart fenn egy vegyész-mérnök vezetése alatt. Poroszországban is, Sorau városban, épült újabban egy felsőbb lentermelési- és lenipar szakiskola, a melyben magasabb képzettségű tanfériak párhuzamos tanfolyamokon állandó előadásokat tartanak a termelés, áztatás, kikészítés, fonás és ezernafonás, kötélverés, szövés, fehérítés és csinozás, mintarajzolás, fehérneművarrás- és szabászat köréből.

Egyszóval a külföldön ilyen intézetek már régebben létesültek nemcsak állami, de magántámogatás útján is, de persze, nálunk, mint mindent, úgy ezt is az állam fogja létrehozni és pedig remélhetőleg a kísérleti állomással összefüggőleg és hivatva lesz speciális len- vagy kendertermelőkké kiképezni gyakorlati gazdákat, munkásokat és leendő gyárkezelőket nevelni, valamint hogy annak berendezése szerint azután országszerte fognak alapíttathatni kisebb-nagyobb len- és kender-kikészítőtelepek s hogy abban egyáltalában a vállalkozni szándékozók elsajátíthassák a szükséges szakismereteket. Vajjon mikor fog ez az intézet felépülhetni? Az függ a költségvetés letárgyalásától. Adja Isten, hogy megérhessük!

I.

A lentermelés értékesítése.

A lentermelés, a minthogy annál a jövődelmezőség egyéb kellekein kívül legfonto-

sabb követelmény a termés könnyű értékesíthetése, azonképen nálunk a földmívelési miniszter a termelés felvirágoztatására már évek hosszú sora óta egymásután engedi létesülni a beváltó telepeket, azaz gyárakat, olyan gazdák részére, a kik a házi lent főnállá feldolgozni nem bírván, kórós állapotban óhajtják értékesíteni. E czélra épült először az I. magyar lenkikészítő-gyár Komárommegyének csallóközi járásában: Nagy-Tanyon, később pedig egyebütt is az ország legkülönbözőbb vidékein, Szepesolasziban, Székelykeresztúrott, Somogycsurgón, Perbenyiken Chinoránban Csornán, Ujszönyben, Nagylakon, Érsekújvárott, a melyek azóta élénken működnek is.

Eleinte azonban nagyon megnehezítette a gyáraktól távolabb eső gazdák termelését az a körülmény, hogy a lenkóró aránylag alacsony értékéhez képest nagyon terimés, annyira, hogy azt pénzért fogadott fuvarossal nagyobb távolságra szállítani nem fizeti ki magát, a vasut rendes dijszabásai pedig — annyival inkább, hogy 100 mázsa hordképességű kocsikba 40 mázsánál többet bezsufolni nem lehetett — majdnem kizárták annak vasuton való szállítását. A földmívelésügyi miniszter azonban kieszközölte a m. á. v. és a kassa-oderbergi vasutaktól az úgynevezett »I. kivételes« dijszabást, a mely annyira olcsó, hogy annak alkalmazása esetén egy métermázsáért pl. 100 kilométernyi távolságnál mindössze 31 fillért, 200 kilométernél pedig már aránylag kevesebb, t. i. 57 fillért fizet a feladó, úgy, hogy e mellett, ha most a termelő ráadásul beszerez még egy szénasajtót is, akkor a lenkórót, négyzetletes bálókba csomagolva, szállíthatja nagyobb távolságokra is, mert ily módon az Ikn jegyü nyitott, 150 métermázsát elbíró vasuti kocsikra, rakoncák közé szorítva és végül vízmentes ponyvával letakarva felkaszalozhat 120—130 métermázsát (egyszóval minél többet, mert a díjkedvezmény csak teljes vasuti kocsik rakományára érvényes). Mig ez a vitelbér kedvez a nagyobb termelőnek, a ki képes termelni több, vagy legalább is egy egész vasuti kocsira való rakományt: addig viszont semmi hasznát sem látja az 1—2 k.-holdas termelő, ha csak nem viheti a termését saját fogatján az értékesítési telephez. Ezen tehát jó volna segíteni, mondják a gazdák, de hát hogyan? Mert részemről alig merem remélni, hogy a vasuttársaságok a vitelbért maholnap mérsékelnék egész kocsiknál csekélyebb rakományok számára is. Mit lehesen tehát ajánlani?

Nem tudok más megoldást, mint hogy az említett kaliberü gazdák vagy társuljanak össze többen és így adják a vasutra termésüket, vagy pedig áztassák és dolgozzák azt ki önmaguk, eladva azután a gyárosnak a kész rostot, a ki azt még szívesebben megveszi és a mig már mint sokkal kisebb tereméjü és nagyobb fajsúlyu termény aránylag olcsón szállítható vitelbérkedvezmény nélkül is nagyobb távolságokra.

De hogy történjék első sorban az áztatás?

A kinek van saját birtokán belül patakja vagy állóvíze, a melyhez a szomszédnak nincs semmi köze; kérjen engedélyt az illetékes közigazgatási hatóságtól és készíthet magának áztatót bátran; viz hiányában pedig terítse le lekaszált rétejeire a magvaitól megfosztott lenkórót szálankint, vékonyan és bizza rá az áztatást a harmatra vagy esőre.

De mi az, a mit leginkább ajánlok és a mi leginkább adta kezembe a tollat? Az az általános ismert tény, hogy nemcsak folyó- vagy álló, egyszóval rendes hófoku termé-

szetes vízben lehet áztatni, hanem sokkal előbb és sokszor jobban is ázik ki a len mesterséges uton melegített vagy természettől meleg vizekben, a mit nagyon jól tudnak kisgazdáink is, a kik pl. lenjüket Borsod-megyében Szalonna, Abaujban F.-Kéked és Felső-Mislye, Szepesben Alsó-Ruzsbach és Gánóc, Liptóban Felső-Szlécs, Maros-Tordában Toplicza, Baranyában Harkány, Gömörben a Királytó, Biharban a Félix-fürdő stb. községek határában levő melegvízforrásokban nagyon szivesen áztatják és többnyire jó eredménnyel is. Nem akarom mondani, hogy az említetteknek mindegyike feltétlenül jó volna, mert bizony az egyes melegforrásokban levő vas- és mészsók az áztatási folyamatra nem jó hatásúak. De a fődolog az, hogy meleg vízben az áztatási folyamat gyorsabb és ha e vizek egyéb ásványos anyagok hiányában csakis kénrt tartalmaznak: úgy azokban a rost minősége még javul is s épen ez az, a miért Alföldünk legtöbb artézi kutja e célra szintén alkalmasnak látszik.

A német ember megelőzött minket e tekintetben is; mert pl.: Szászországban Marienberg, Csehországban Kríma, Lausitzban Lauban és Poroszországban Konstadt városokban most már felállítottak olyan áztató intézeteket, a melyekben a lenkóró hulladékával fűtött kazánok vizgőzével a lenkóró áztatására szükségelt vizet 30° C.-ra felfelemelegítik,

felvolnának használhatók — okkal-móddal — a lenáztatásra.

Hogy történjék mindezek után a lennek további kidolgozása?

Eltekintve a régi, jó kiáztatás után kiszáritott len kidolgozására, egyébként még mindig elég alkalmas, de lassan dolgozó kézi tilolóktól, ajánlom a belga rendszerű tilológépeket, a melyek vízszintes tengelyre ráékelt, keréktalp nélküli kereknek, a melyeknek 79 cm. hosszú küllőjének mindenike egy-egy kőrís- vagy bükkfából faragott 18 cm. széles, 48 cm. hosszú, lapos kés, a melyek függőleges síkban forgásba hozhatók, kézi-, láb-, járgány- vagy gőzerő segítségével. Eme gépeknek egy-egy darabja teljesen felszerelve, mintegy 120 koronába kerül (Csehországból kaphatók).

Egy ilyen tiloló-gép napi munkaképessége 20—22 kg. tiszta len, tehát körülbelül 110 kg. áztatlan lenkóró, vagyis azzal egy k. hold termése 15—20 nap alatt kidolgozható. A mely gazdaságokban a cséplőgép munkaszünetében a gőzkazánt téli időben jól ki akarják használni: ott ezzel az eszközzel a lenkikészítést ilyenkor egészen jól lehetne folytatni.

Hogy végezzük ezeken kívül a száritott lenkóró törését a tilolás előtt?

E célra, ha valaki nem elégszik meg a kézi törősúlyokkal, ajánlhatom kisebb üzemekhez a kézi törőgépeket, amelyek az annak készí-

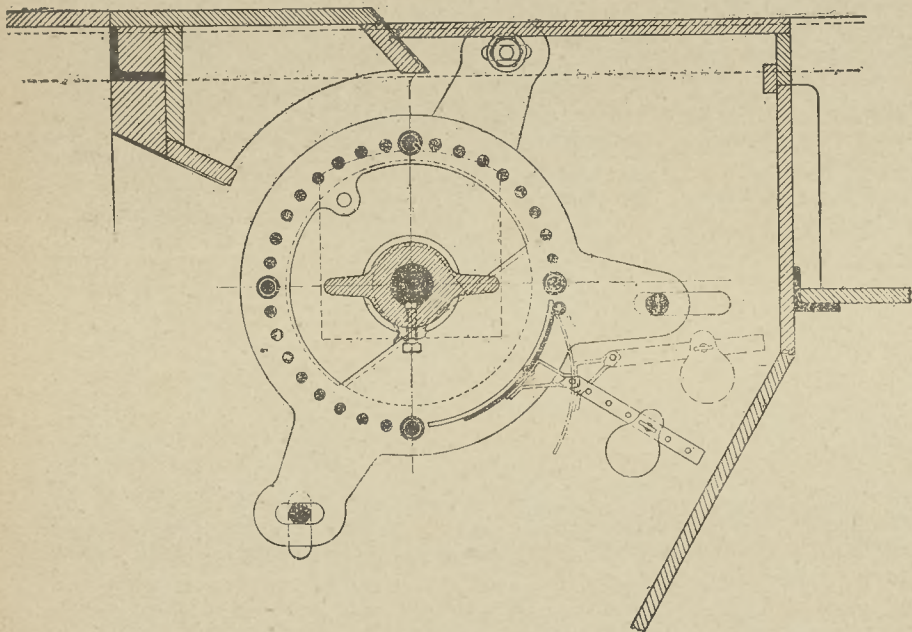
ronát, a kőzért pedig 40—50 koronát fizetnek a vevők.

Ha majd fognak hazánkban is több lent termelni és azt ki is készíteni, úgy, mint ahogy azt láthatjuk a Bácskában a kendertermelők körében: akkor aztán fogunk maholnap a hódásághoz, hasonlóan a lenvásárt is alapíthatni.

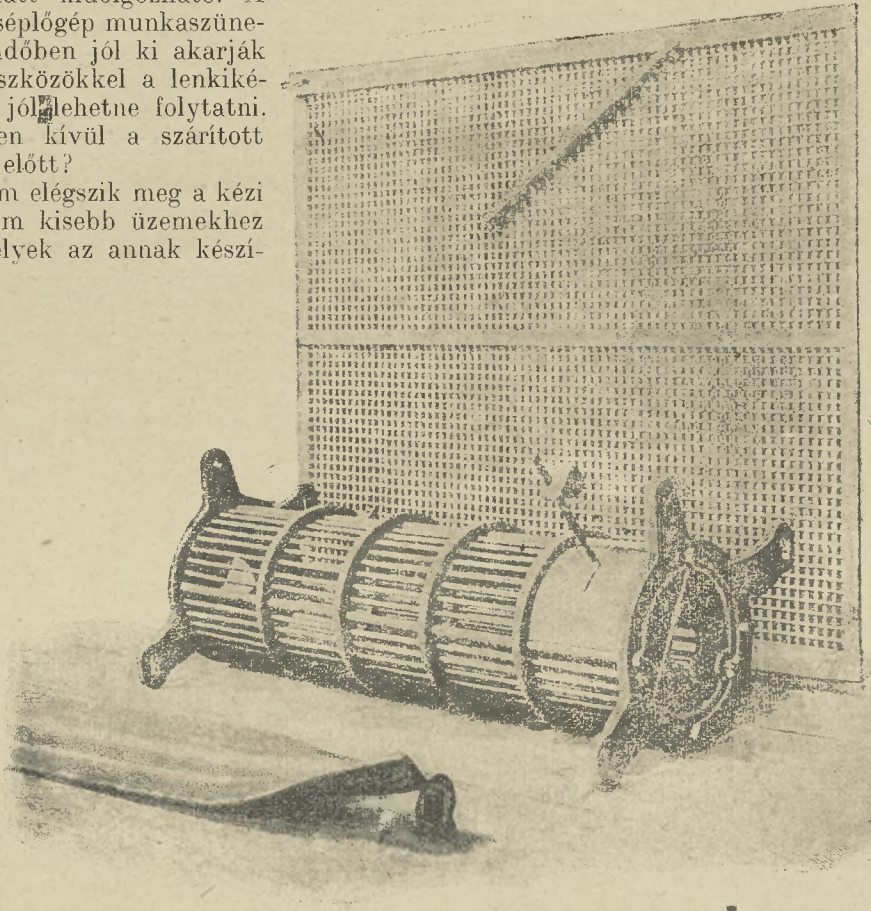
II.

A népies lentermelés fejlesztése.

Mit értünk Magyarországon népies lentermelés alatt? Azt, hogy pl. a kis gazda, beltelken lévő földjének legtermékenyebb darabját meg is trágyázza, gyakran még nem is ekével, de ásójával, felfordítja mintegy 100—200 négyszögölnyi területen s azt lenmaggal bevetve a termést önmaga letakarítja, sajátkezűleg ki is dolgozza; ez az, a mely így volt 50 év előtt is és a háziiparra hajlandó nép közt fennáll még ma is. Ennél nagyobb

25-ik ábra. A morzsoló, dob és kosár keresztmetszete.

24-ik ábra. Dob, kosár és törekrosta a cséplőgépbe szerelhető kukorica morzsolóhoz

elhelyezve az e célra tartott 4 m. h., 4 m. sz., 1½ m. magas csementből falazott medencéket a hőmérsék fenntarthatása végett fedél alá, a mely módszer mellett az áztatás csak 3 napig tart és végezhető télen-nyáron egyaránt.

Ilyen rendszer szerint áztat különben az érsekújvári lenkikészítő gyár már nálunk is. Egyszóval est modus in rebus és lehetne a lentermelést közeleggazdáinknál is fejleszteni az esetleg jelenlévő viszonyok felhasználásával, sőt többet mondok: minden gőzmalomnak, gazdasági szeszgyárnak stb. felfelemegett és feleslegesen elfolyó vize egytől-egyig

tésével foglalkozó gyárosoknál. (Csehországban kaphatók darabonként 120—130 koronáért, nagyobb üzemekhez pedig a vashengeres, gőzerőre járó, darabonként 2000—2200 koronába kerülő törőkészülékeket.

Ez utóbbiak különösen nagyobb gyári vállalkozóknak vagy termelőkből alakuló szövetkezeteknek ajánlhatók.

A kikészített nyers len azután értékesíthető Németország fonógyáraiban, lenvásárain, valamint hazai lenkikészítőgyáraink valamelyikében.

A lenrost ára most elég magas, mert a jól kidolgozott árúknak 100 klg.-ért 100—110 ko-

ronát saját hatáskörben való ipari munkálás kedvéért nem teszi azt nálunk senki csak az, akinek ahoz való gyára is van (számszerint ezideig kettő) és amit nem is csudál nálunk, senki aki tudja, hogy 1. az áztatás a közvizekben tilos, 2. a letakarításnak csupán kézzel végezhető munkájához hiányzik az elég és olcsó munkaerő, 3. a kézi kikészítés után nyerhető rost nem elég egyenletes, tiszta és piaczképes a gyárosok szemében; 4. maga a tiszta rost értékesítése is nehéz, lenvásárok és nagyobb fonógyarak hiányában.

Másként van ez Csehországban, ahol a leg-

Külön árjegyzékek mindennemű gazdasági gépekről!

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNY TÁRSULAT
BUDAPEST

ugyszintén **MAGÁN JÁRÓK** (utimozdonyok) cséplési, vontatási és szántási czélokra (a mozdony után akasztott egy ölet fogó ekével.)

Referenciák az ország minden vidékéről!

Segtökéletesebb rendszerű
**Gőzcséplő-
készletek**

utóbb említett viszonyok nem hiányoznak és ahol a termelés majdnem kizárólag a kisbirtokosok kezében is van, akik azt ott, ahhoz kellőképpen berendezkedve, a Riesengebirge és Erzgebirge hegyes vidékein nagyban üzik. Egy-egy kisgazda e vidékeken saját háznépével 2—3 k. holdnak megfelelő területet is elmunkál egymaga, de hogy munkatorlódás a letakarításkor be ne állhasson: korai, közép és kései lenvetéseket állít be, amivel eléri a munkaidő jobb kihasználását és az eshetőségek csökkenését. Az áztatás egyaránt harmaton történik, amit az ottani csapadékusabb éghajlat jobban megenged, a kimunkáláshoz pedig igen sok gazda a hazai gyárainkban is látható tilókerekeket használja, de nem gőzhajtásra, hanem járgányra berendezve, avagy lábbal hajtva.

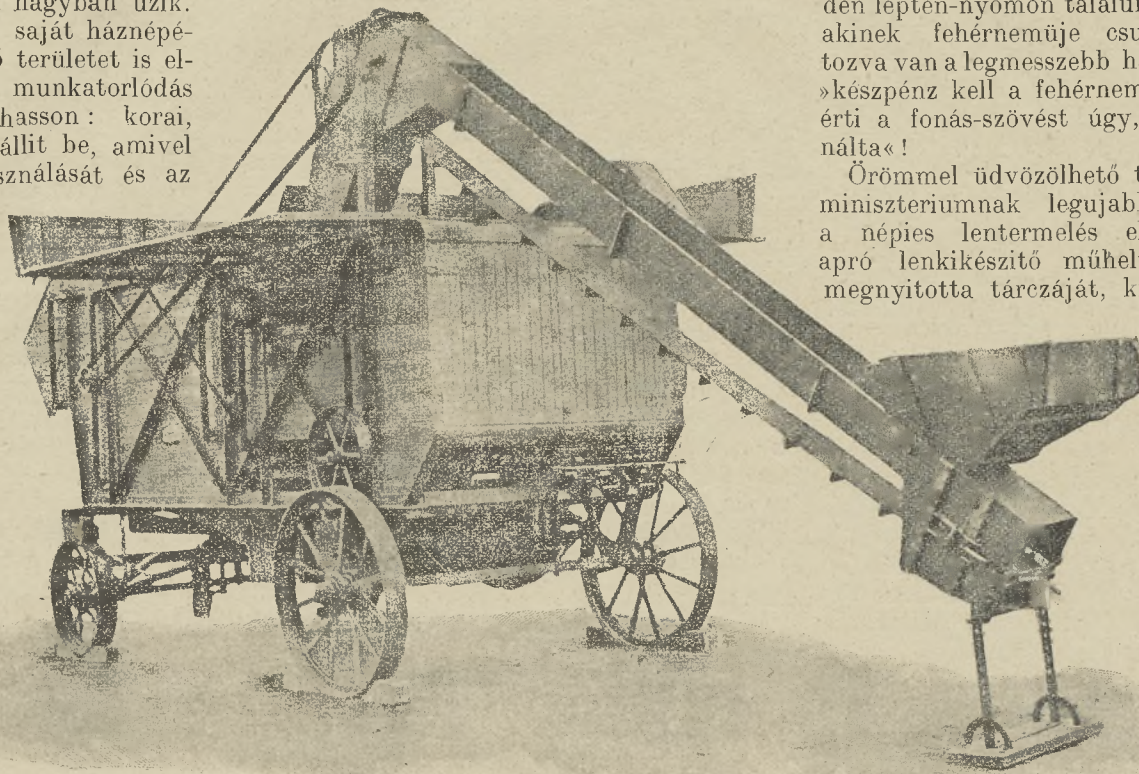
Legérdekesebb a népies lentermelés Csehországnak Grulich nevű városkájában, a mely egyébként meglehetősen szegény, zord vidéken a cseh—morva határszélen fekszik 570 méternyire a tenger felett és ahol a vetést e miatt május közepe előtt el se szokták kezdeni; e kis községben, amely alig számlál 1000 lelket, két gazdának is van szárító kemenczékkel felszerelt lenkikészítő műhelye és lenmaglebugázó gépje, a melyet napi 2 korona bérletért másoknak is kikölcsönözget. A len termésének letakarítása is érdekes, amennyiben a kellő érettségi fokig (viaszsárgaság) eljutott lenkórót kézzel kinyűve, markokba gyűjtik és ezeket azután utólagos megszáritásnak úgy vetik alá, hogy a szárításhoz sodronyállványokat készítenek, ahhoz támogatva a lenkórót háztetőszerűen (sátorozás).

Még sokkal tanulságosabb a kisgazdák lentermelése Belgiumban, azaz annak Nyugat-Flandriának nevezett részében, ahol egyébként már uradalomnak nevezik azt, akinek 3—4 hektárnyi lenvetése van.

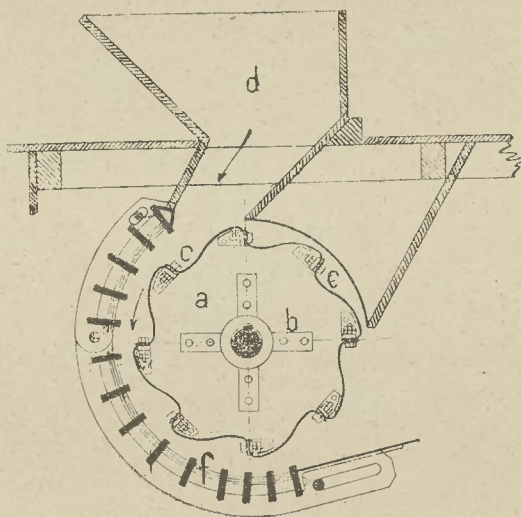
Akármelyik országról legyen is szó, mindegyikben általános, hogy a termelők a termést maguk is kikészítik s csak nálunk és Poroszországban jut a kőrös termés kikészítés végett többnyire a gyáros kezébe, a ki azután ilyen módon részestül a jövedelem oroszlanrészében.

Pedig bizony alig szorul bizonyításra, hogy míg 1 k. hold lentermése, gyáraknál kőrös állapotban értékesítve és a magtermést is beleértve legjobb esetben 275 korona bruttó jövedelmezhet, addig ugyanez a termés kidolgozva 435 koronát is megérhet, amint hogy hazai törpebirtokosaink is, habár nem is eme számszerű adatokra támaszkodva, de legalább saját testi fehéreműjük előállíthatása kedvéért termelik a lent összesen mintegy 14.000 k. holdon. Ez a szám meg is volna sokszorosítható, ha a termelőknek némi segítség nyújtatnék és amely befektetés, ha nem is

hozna az államháztartás pénztárába busás kamatokat, de legalább erős rugójává fejlődhetné a földmivelő szegény nép erkölcsének feljavitására, mert tudvalevő, hogy a lenter-

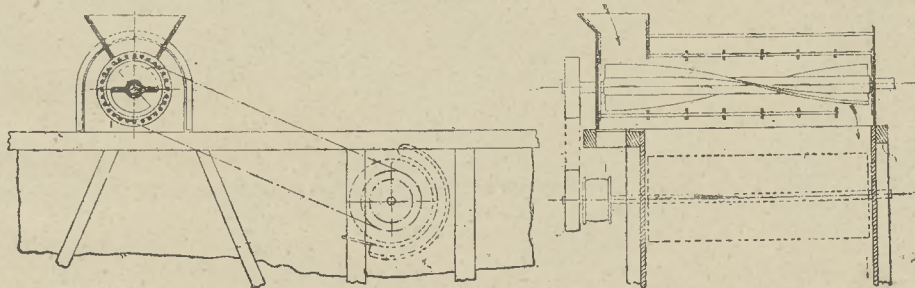

*26-ik ábra. Cséplőgép kukorica morzsolóval és felhordóval ellátva.

27-ik ábra. Kukorica levelek fosztására és a csövek morzsolására szolgáló dob.

melés révén a népnek nőnemű része téli időben foglalkoztatható és legalább ellátja a

28-ik ábra. Kukorica morzsoló szerkezet a cséplőgép felső részére helyezve.

házi testi fehéremű-szükségletét; nem kénytelen tehát keservesen keresett garasait a vásáron vett hitvány rongyért elkótyavetyélni és amivel elérheti a nép azt, amit háziiparral foglalkozó vidékeinken örömmel észlelhetünk

még most is, hogy a legszegényebb gazda fehéreműje is, ha piszkos is néha, de nem rongyos; holott sokkal módosabb vidéken lakó, de háziipart nem űző népünk közt minden lépten-nyomon találunk olyan földmívelő-akinek fehéreműje csupa lyuk vagy foltozva van a legmesszebb határokig azért, mert »készpénz kell a fehéreműre az anyjuk nem érti a fonás-szövést úgy, mint úkanyja csinálta!»

Örömmel üdvözölhető tehát a földmívelési miniszteriumnak legujabb szándéka, hogy a népies lentermelés előmozdítása végett apró lenkikészítő műhelyek felállíthatására megnyitotta tárczáját, kiküldve szakközegét e végből helyi tanulmányozás és a helyi tapasztalatok alapján jelentéstétel végett a népies lentermelés legfontosabb hazai fészkebe, Szepesmegyébe, aki ott e népies műhelyek felállíthatására vizierővel dolgozó malmoikat, vagy más hasonló felhasználható mőtárgyakat fog ki- szemelni, amelyekbe a meg-

felelő lenkikészítő eszközöket és gépeket a miniszterium be akarja állíttatni.

Sok szerencsét hozzá! Füredy Lajos.

Cséplőgépbe szerelhető kukorica-morzsoló dob.

A kukorica-morzsológépek Magyarországra mint Európa legnagyobb kukorica-termelő államára nézve, nagy jelentőséggel bírnak. Balassa Frigyes m. á. v. gépgyári felügyelő mérnök által megírt *A cséplőgépek szerkezete és azok kezelése* című munkájának II-ik kiadásában, sok rendkívüli érdekes dolog mellett le van írva az, hogy miként lehet külön dob- és kosár-betéttel a kukoriczát szabásban morzsolni.

Balassa Frigyes így írja le munkájának 183. és következő lapjain ezen szerkezetet:

Ha a cséplőgépet kukorica morzsolására is felhasználni szándékozunk, akkor ez oly módon lehetséges, hogy a gépnek dob- és kosárszerkezetét, valamint törekrostját ki- veszszük és azok helyébe másokat teszünk.

A 27. ábrán van feltüntetve az átalakításhoz szükséges dob, kosár és törekrosta. A dob öntöttvasból készül és azon oldalon, hol a kukorica-csutkák bevezettetnek, a két borda csavaralakulag van képezve, hogy a beömlő anyagot a kiömlési nyílás felé továbbítsa.

A cséplő-gépben levő rendes dobtengely változatlanul fel lesz használva és arra az ábrán látható szárnyas öntött vasdob állító csavarokkal felerősítve.

A kosár két öntöttvas oldalrészből és több gyűrűből van képezve, melyeken keresztül vannak beerősítve a kosár felületét képező

LOKOMOBILOK, GÖZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

vaspálcák. A szerkezet négy helyén a gyűrűk közé gázcsövek vannak a pálcákra huzva és ily módon a szerkezet kimerítve. A kiömlés helyén egy lemezből készült csapóajtó látható, melyre egy emeltyű és eltolható súly van felerősítve. Ha annyi csutka és kukorica gyűlt össze, hogy a lemeze bizonyos nyomást gyakorol, akkor az kinyílik és az anyag távozik. A csapóajtó nyitott állása a 25. ábrán pont-vonallal van feltüntetve. Ha a súly az emeltyű-karon kifelé tolatik, a lemez nehezebben nyílik, tehát több anyag kell a kosár belsejében összegyűlnie és így a morzsolás erősebben történik. Lehetséges azonfelül a kosáréllító-csavarokkal a kosarat a dobhoz közelíteni vagy attól távolítani.

A sodronyok a kosáron távolabb vagy közelebb feküdhhetnek egymáshoz, a szerint, a mint nagy vagy kis szemű kukorica morzsolatják.

A dobnak és kosárnak beszerelési módja a 25. ábrán látható, még pedig a kiömlési nyíláson át metszve.

A 26. ábrán az ily módon felszerelt cséplőgép külső képe látható a felhordó szerkezettel együtt. Az utóbbi alól támasztó lábakkal bír, melyek feljebb-lejebb állíthatók, a szerint, a mint a talaj egyenlőtlenségei azt megkívánják. A hajtás a szalmarázó tengelyről eszközöltetik.

A törekrosta lyuknyílása 15 mm. A tisztításhoz szükséges rosták a cséplőgéphez tartozókból a szemek nagysága szerint választatnak.

Egy más szerkezetet mutat a 27. ábra, melynél a (a) dob egy lemezköpenyből áll, mely (b) lemezkeresztek segítségével van a dobtengelyhez kötve. A dob köpenyén különösen alkotott (c) mélyedések vannak, melyekbe a (d) garaton át beszállított csutkák belefeküsznek és a nyíl irányában a (f) kosár-léczekhez dörzsöltetnek.

Ezen dobszerkezet alkalmas a levelekbe burkolt kukorica-csövek megmunkálására, mert nemcsak a morzsolást, hanem a levelek eltávolítását is végezni képes.

Egy más elrendezést tüntet fel a 28. ábra, melynél a kukorica-morzsoló dob és kosár a cséplőgép felső részére helyeztetik és a rendes felhordó szerkezeten kívül egy második elevátor alkalmaztatik, mely az alsó tisztító-szekrényből lefolyó szemeket felveszi és egy külön zsákolóba viszi.

Bővebb részletek iránt forduljanak az érdeklődők Balassa Frigyes mérnök, gépgyári felügyelőhöz, Budapest, magyar államvasutak gépgyára, Váci-körút 32.

A Schloesing-féle készítmények.

Már tettünk jelentést olvasóinknak arról, hogy a marseillei Schloesing Frères gyár készítményeit a Frankl-bankház hazánkba bevezeti. Tudva azt, hogy a marseillei Schloesing-gyárnak alapítója Schloesing Theophil, a francziák nagynevű agricultur-chemikusa, mi rokonszenvvel fogadtuk ezen új dolgokat, mert úgy gondoltuk, hogy egy ily kiváló elme auspiciuma alatt haszontalanságok propagálásával e gyár magát nem blamáhatja és komolyan vehető mindaz, a mit prospektusában ígér. Mégis, hogy teljes megnyugvást szerez-

zünk, levélben fordultunk Méline senator és volt francia miniszterelnökhöz, Európa első agráriusához, ama kérelemmel, hogy adna véleményét a Schloesing-féle gyártmányok megbízhatósága felől. E végből az itt következő levelet intéztük Méline urhoz:

Nagyméltóságú Senator Ur!

Mint a Gazdasági Lapok főszerkesztője bátorodom Nagyméltóságodhoz, mint az 1889. párisi nemzetközi gazdakongresszus egykori elnökehez, kinek akkor többi társaimmal együtt bemutatni volt szerencsém, fordulni.

A kérdés, mellyel terhelné bátorodom, a Schloesing Frères Marseille-i házra vonatkozik, melynek gyártmányait egy előkelő budapesti bankház nálunk is bevezette.

A magyar gazdák és szőlőművelőknek nagy küzdelmük van a szőlő és más gazdasági növények ellenségeivel, de nem kielégítő sikerrel, ha tekintjük azt a nagy sikert, a mellyel a francia gazdák a bajokkal megküzdeni tudnak.

A Schloesing Frères-féle francia készítményekkel áll most a kísérletezés előttünk

és Nagyméltóságod végtelenül lekötelezne bennünket, ha kegyeskednék felvilágosítani, vajjon lehet-e bizalmunk a Schloesing-ház készítményeire.

Bocsásson meg Excellentiád, ha e kérdés és kérelemmel terhelné bátorodom, de egyrészt óhajtatunk, hogy a mi gazdáink és szőlőművelőink küzdelmükben a valóban hatékony fegyverhez jussanak, másrészt a legmélyebb tisztelettel helyezük bizalmunkat Nagyméltóságod személyébe, mint a ki szellemi vezére egész Európa agráriusainak, hogy igen nagy becsü véleménye nekünk, magyar gazdáknak, kitünő utbaigazítással fogl szolgálni.

Fogadja Nagyméltóságod előre is tegmélyebb halánknak és legmélyebb tiszteletünknek kifejezését.

Budapest, 1908. jan. 7.

Ordódy Lajos,

A Gazdasági Lapok főszerkesztője
a francia Mérite Agricole tisztje.

E levélre kegyes volt Méline válaszolni az itt leklisirozott levélben, melynek alább fordítását is adjuk.

SÉNAT

Paris, le 26 Janvier 1908

Monsieur le Rédacteur en Chef

Je suis très honoré de pouvoir être agréable au représentant distingué des agriculteurs hongrois pour lesquels j'ai de si vives sympathies, en vous donnant les plus renseignements que vous me demandez. Je vous prie de dire que la maison Schloesing frères de Marseille, fondée sous les auspices d'un de nos grands chimistes agricoles, est une maison toute à fait sérieuse et digne de confiance. Ses produits ont fait leurs preuves et sont très recherchés par nos viticulteurs.

Très affectueux, Monsieur le

Rédacteur en Chef, avec mon meilleur

salut. L'assurance de ma haute estime et de mon respectueux

le plus distingué

J. Méline

Fordítás.

Sénatus

Paris, jan. 26. 1908.

Főszerkesztő Ur!

Szerencsésnek érzem magam, hogy Önnek, mint kiváló magyar gazdának némi utbaigazítást adhassak a magyar gazdák számára, kik iránt oly élénk rokonszenvvel viseltetem.

Azt hiszem, hogy a Schloesing Frères Marseille-i ház, mely a mi legnagyobb agricultur-chemikusaink egyikének auspiciuma alatt jött létre, egy nagyon komolyan veendő

és bizalomra érdemes vállalat. E vállalat gyártmányai kiállották a próbát és nagyon keresettek a francia szőlőművelők részéről.

Engedje meg, főszerkesztő ur, hogy legkellemebb visszaemlékezéssel biztosítsam kiváló tiszteletemről.

J. Méline.

*

E levél tehát teljesen megnyugtató s a magyar gazdák és szőlőgazdák nyugodtan tehetik meg kísérleteiket, a Schloesing-féle szerekkel.

Ordódy Lajos.

A Bór- és lithion-tartalmú, természetes és vasmentes

Salvator-forrás

kitünő sikerrel használtatik vesebajjoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényénél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Szinyo-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfpart 8.

Szivattyúk és Mérlegek Különlegességi gyár: **GARVENSWERKE**
Központi igazgatás
Bécs, II., Handelsqual No. 130.
Városi mintaraktár: Garvens W
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

KÖNYVISMERTETÉS.

Összehasonlító vizsgálatok a gyapju rendement-jét befolyásoló tényezőkről. Az orsz. m. kir. gyapjuminósító intézet 7-ik közleménye, Kovács Imre fővegyszer-tollából egy, a juhászatot és gyapjutermelést üző gazdáinkat nemcsak érdeklő, de azokat kioktató kitűnő füzetke jelent meg. Szerző ezen művében a hazai és külföldi gyapjutyusok részletes vizsgálata segítségével, valamint az illető országok termelési viszonyainak összehasonlító mérlegelése alapján kimutatja azokat a körülményeket, melyek a rendement nagyságát befolyásolják és fontos utmutatásokat szolgáltat a tenyésztőnek arra nézve, hogy miképen növelhető a gyapju hozadéka.

Ezen, nagy tudással és körültekintéssel írott jeles kis füzetkét nagyon melegen ajánljuk szíves olvasóink figyelmébe. Érdeklődőknek, a míg a megjelent füzet kiosztásra szánt készlete tart, a postabélyeg (5 fillér) beküldése ellenében, ingyen bocsátja rendelkezésre az orsz. gyapjuminósító intézet igazgatója, Bpest, V., Klotild-utca 22. sz.

Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás. Írta: Löcherer Andor közgazdasági író. Kiadja a »Patria« irodalmi és nyomdavidallalat. Ára 6 korona.

Löcherer Andor ur odaadással tanulmányozza évek hosszú sora óta az amerikai kivándorlást. A múlt évben pedig az északnémet kikötőket tanulmányozta Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter anyagi támogatásával és a fiúmei kikötőt gr. Andrássy belügyminiszter erkölcsi támogatásával.

A ki az amerikai kivándorlás kérdésével meg akar ismerkedni, tömérdek anyagot talál e műben összegyűjtve. A kivándorlónak kísérője a hajón, a megérkezéskor az amerikai kikötőben, a megfigyelő elhagyása után és rendeltetési helyén, a hova jó vagy balszerencséje elvitte, leírja helyzetét az amerikai munkásokkal szemben, életmódját, kereseti viszonyait, az Egyesült Államok belpolitikai viszonyait az életére, aztán a hajós társaságok harcát egymással, a kivándorló ügynökségeket és sokszor hangsúlyozza és bizonyítja, hogy amerikai *walkodó* köreinek szükségük van a kivándorlottakra és a meddig szükségük lesz rá, és az ottani munkásnép ellenkezése ezt megakadályozni nem tudja, addig mindig erős lesz a vonzóerő.

Nagyon ajánljuk az érdekes munkát olvasásra, mert nagyon nehéz akkor itélni, nehéz a követendő utra készülődni ezen országos nagy baj megszüntetése céljából, ha nem ismerjük a kérdés legapróbb részleteit.

Nagyon érdekesek a visszavándorlók előadásain szerzett tapasztalatok, melyeket szerző úgy gyűjtött, hogy az első kivándorló hajókon a visszaérkezőket alaposan kikérdezte. Ezen részből adunk lapunkban néhány mutatót.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. A cselédszegődés be nem váltása.

Gazdasági cseléd, ki rendes elbocsájtóval szegődött be 1907. év október havában, felesége egy pár hétre az elbocsájtó levelet jött visszakövetelni azzal a kijelentéssel, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül szegődött be férje, ő tehát férjével ide szolgálatba be nem

áll, mert a régi helyén szolgálatba benn maradnak. Újévkor fogatokat küldtem értök, de el nem jött, sőt a tavalyi gazdája azt írta, hogy ő el nem bocsájtja a cselédet, mert az többször felmondott nekem újévig és az elbocsájtó levelét is többször követelte vissza, a mit persze vissza nem kapott.

Bejelenttem a főszolgabírói hivatalban. A végzés értelmében 24 óra alatt szolgálatának elfoglalására lett utasítva, ennek dacára sem állt szolgálatba. Hanem azt a panaszt terjesztette a szolgabírói hivatalba, hogy felesége és édesanyja, akit ő tart, nem akarnak vele szolgálatba állni, illetve vele eljönni. (Megjegyzendő, magánvagyonra v. háza nincs, mint cseléd szolgált és édesanyja mindenütt vele volt). Erre a végzés megint az lett, hogy 24 óra alatt foglalja el szolgálati helyét. De el nem foglalta s így karhatalommal elővezettetett, de csak magát a cselédet, butor és családja nélkül; mikor is azonnal vissza ment családjához.

Kérem, vajjon az új cselédtörvény értelmében mi az eljárása a gazdának? Lehet-e a törvény szerint ezen cselédet butorjával és családjával feleségével követelni, karhatalommal szolgálatába beállíttatni és ha igen, mi az eljárás a gazdának ez esetben.

Mert ha nincs, akkor az új cselédtörvényt illetéknéppen bármelyik cseléd felesége ugyancsak kijátsza, ha a cseléd a beszélődött helyére nem akar beállani. S. Gy.

Kérdés. A majoros gazda hanyagsága.

Miután városban lakom, 900 holdas gazdaságomat egy intelligensebb majoros gazdára bízom; azonban ő olyan hibát tett, melyért szeretném elbocsájtani. Ugyanis a gazda mindig a gazdaságban van és dacára annak, az öt pár igáslónak egy hétre egyszerre kiadja az abrakot a kocsis kezébe, helyes és szakszerű eljárás-e ez, én ugyan nem tartom egyiknek se, sőt nem is hallottam. Kérem t. gazdatársaimat, közöljék e lapban, mi a véleményük? Bizonyos okok végett nekem nagy szíveséget tesznek. K. J.

Kérdés. Foltos mürrét kijavítása.

Van egy darab 12 katasztrális hold nagyságú, szeliden emelkedő, hullámos, nyugoti oldalfekvésű, középkötött agyagtalajú földem, a melybe 1898-ban vettem: Svéd vagy kores herét 12 kilót; fehér perjét 12 kilót; réti ecset pázsitot 12 kilót; francia perjét; 60 kilót; árva rozsnokot 36 kilót; csomós ébirt 36 kilót; réti csenkeszt 24 kilót; angol perjét 60 kilót; olasz perjét 24 kilót; komocsint 24 kilót, összesen 300 kilót. Kezdetben elég jól termett, most azonban kigyérült, a hozam felére apadt, csak a francia perje, kevés ébirt, kevés bromus és még kevesebb komocsin maradt meg. Alapfü egyáltalán kevés van. Hogy kiszántsam és más kaszálót létesítsek, sem körülményeim, sem korom nem engedik. A kérdés az, nem lehetne-e helyrehozni fűmag reávetésével? Ha igen, mi-féle fűmagvakat, hány kilót vegyek holdanként, miként járjak el? Erre kérek tanácsot és utbaigazítást; fődolog, hogy mentől tovább tartson a kaszáló és lehetőleg nagy hozamot adjon. T. D.

Kérdés. Mi a komlós luczerna botanikus neve?

Kassán 1897-ben Szecsei István tanár ur kiadott egy könyvet »Mezőgazdasági részletes növénytermelés« cím alatt, annak 205-ik lapján komlós luczernáról ír, de a botanikai nevét nem

írja meg. A Mauthner magárjegyzékében komlós luczerna nincs, de van komló here (Medicago lupulina); ezen két néven nevezett burján egy és ugyanaz-e, vagy nem? Ha nem, mi a neve a komlós luczernának? T. D.

Kérdés. Répa és luczerna 5-ös forgóba állítása, 60% takarmánynövénygyel?

Talaj: Mélyrétegu, humozus, fekete, agyagos; luczerna kitar 10 évig. Tervbe vett forgók:

I.

1. Fél őszi keverék, fél csalamádé
2. Őszi buza (esetleg Ph.)
3. Takarmányrépa.
4. Árpa (alatta luczerna).
5. Luczerna, forgón kívül.

II.

1. Répa
2. Tavaszi keverék (alatta luczerna).
3. Luczerna, forgón kívül.
4. Őszi buza (abban az esetben, mikor nem luczerna-törésbe jön, Ph. trágyával, ezt különben kísérlet döntene el).
5. Zab.

Az utóbbi forgóban buza után a zab, mi egy hiba ugyan, de fősúly a répa és luczernára lévén helyezendő, ugyhiszem, mégis jobb? Kérek esetleg egy jobb forgót.

Sz. F.

Kérdés. Mi a nádas csenkesz botanikus neve?

A nádas csenkesz-nek mi a botanikus neve? A magárjegyzékekben ezt a nevet nem találom, a botanikus nevét pedig nem tudom. T. D.

Kérdés. Juhnyiró olló használata.

Több lapokban olvastam a juhnyiró olló hasznosságáról, a mi nagyon is előnyös lenne, ha valamiként bevezethető a gazdaságban. Különösen a vidékünkön, a hol nem csak hogy a birkanyáj mindjobban szaporodik, hanem a régi, megszokott jól nyiró asszonyok részint megöregszenek, részint kihálnak, a fiatalabb nemzedék már rangján alulnak tartja a nyirási mesterséget elsajátítani. Hozzájárul a szociálizmus óriás mértékbeni kinövése s így arra van kilátás, hogy ez évben talán csak mézes kenyéren csalogatva, nagy áldozatok árán tudunk nyiró asszonyokhoz jutni.

Miután én még nem hallottam, hogy valaki nyiró ollóval végezte volna a birkanyirást, de ha még is találkozna valaki a gazdatársak közül, a ki próbát tett volna, kérem, mily eredménnyel? Mondhatom, hogy nagy áldás lenne valami nyirókészülék beszerzése, legalább nem látnánk a kinlódását annak a szegény állatnak, s nem nyirbálnak agyon a testét. Cs. S.

Felelet. A cselédek holmijának vámmentesége című kérdésre.

Kérdéstevő Szerbiából haza küldendő cselédek holmijának hazaszállítására vámmenteséget óhajt elnyerni. Ezen kedvezmény elnyerése végett a m. kir. pénzügyminiszter urhoz kell fordulni 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényben és a budapesti szerb konzulátushoz kell fordulni, az ügy sürgetése végett. C.

Felelet. Az árvarozsnok mint legelőfü című kérdésre.

Tényleg úgy van, a mint azt kérdéstevő kérdésében mondja, az árvarozsnok az Alföldön igen jól bevált s legelő alakítására alkalmas. Mintegy 50 év előtt ismerték fel értékét

Vöröslóheremagot vásárlók.

Kisarankás áruért 175 K-ig, Arankamentes áruért 185 K-ig fizetek métermázsánként ab vidéki állomás, ott átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 5 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó mennyiség közlésével

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari
magnagykereskedése

Budapesten, VII., Rottenbiller-utca 33.

Mágocon a gróf Károlyi uradalomban s azóta a szárazabb vidék rét és legelő keverékébe mindég beveszik. Valóságos áldása a száraz vidéknek és talajnak, a hol más fü már csak sárgul, ott az árva rozsnok szépen diszlik.

Legelőnek tisztán, egymagában igen gyakran vetik. Ilyenkor 25 kg. vetőmagot vesznek kat. holdankint és szórt vetéshez. A trágyázott kapás növény után a jól megmunkált talajba kora tavasszal védőnövényvel vetik el (árpa, zab, v. zabosbüköny). A védőnövény letakarulta után annyira megerősödik, hogy őszzsel egy gyenge kaszálást ad. Ezen első termését lelegeltetni nem szabad, mert zsenge tarackszárait a legelésző marha csülkével könnyen átvágja. Luczernával keverve is szokták vetni, ebben az esetben 60—75% a luczerna s 25—40% az árvarozsnok.

Ajánlanám azonban, hogy más füvekkel keverékben vesse el. Igaz ugyan, hogy erre az árvarozsnok kevésbé alkalmas, mert fűtársait könnyen elnyomja, mindennek dacára a keverékvetésnek oly számos előnye vannak, hogy azt figyelmen kívül hagynunk nem szabad.

Erre a célra alkalmas volna a következő fűmagkeverék:

Árvarozsnok	20%	= 14.8 kg.
Tarackos tippan	10%	= 1.3 »
Csomós ebir	5%	= 2.0 »
Franczia perje	5%	= 3.4 »
Réti perje	15%	= 3.0 »
Angol perje	10%	= 5.8 »
Juhcsenkesz	10%	= 3.1 »
Nyulszapuka	10%	= 2.3 »
Szarvaskerep	5%	= 0.7 »
Fehér here	10%	= 1.3 »

Összesen: 100% = 37.7 kg.

kat. holdankint.

A bevetendő területnek jó kulturállapotban kell lenni, érte ezalatt azt, hogy jó trágyaerőben és gyommentes állapotban kerüljön a legelő alá. Ha nem ilyen volna, akkor azon a területen a jelen évben célszerű lesz trágyázott kapásnövényt teremni, s ennek lekerülte után a talajt 20 cm. mélyen felszántani s jövő tavasszal a leirt fűkeverékkel bevetni. Tavasszal csak mélyen járó boronával kell a talajt jól felporhanyítani, kivéve, ha az őszi szántás a sok téli csapadék következtében összetömődött, a mikor a szántás kikerülhetetlen.

A fűkeveréket személyesen készítse el, vagyis az egyes magvakat külön-külön zacskóban csomagoltan küldje a magkereskedő, a terület nagyságának megfelelő mennyiségben. Semmiesetre sem szabad a keverést a magkereskedőre bízni. A keverésnél úgy kell eljárni, hogy a könnyebb fűmagvakat együvé, a nehezebbeket a heremagvakkal kell összekeverni, s az így két csoportba osztott magvakat külön vetni.

A fűmagkeveréket védőnövényvel kell elvetni. Védőnövénynek legjobb a rendesen ritkábban vetett árpa, lehet azonban zabosbükönyt is választani. Ez utóbbi a virágzás kezdetén lekaszálandó. Először a védőnövényt, majd ennek beboronálása után a herefélét, végül a többi könnyebb fűmagvak csoportját kell elvetni egyes vetőemberrel szórva.

A vetés évében a legelőt lelegeltetni nem szabad, az az első évben csak mint kaszáló használható, mert a legelésző nyáj a még meg nem erősödött gyeppen sok kárt tehet.

Legány Ödön.

Felelet. *Bika bewaggonirozása* című kérdésre.

Ha bikát akarok szállítani vagy be-

waggonirozni, akkor zsákkal szoktam bekötetni a fejét, úgy, hogy semmit se lásson. Így, bekötözött szemmel, főképp ha jámbor tehén megy előtte, kevés ember könnyen elszállítja az utakon és könnyen be is waggonirozza. C.

Felelet. *Mesterséges csikólegelő létesítése* című kérdésre.

Jó erőben levő kötött földre ajánlható a következő fűkeverék csikólegeltetés céljaira:

Magyar luczerna	3 $\frac{1}{4}$ kg.
Svédhere	2 $\frac{1}{4}$ kg.
Fehér here	0 $\frac{3}{4}$ kg.
Angol perje	3 $\frac{1}{4}$ kg.
Olasz perje	3 $\frac{1}{4}$ kg.
Árva rozsnok	2.0 kg.
Kömény	1 $\frac{3}{4}$ kg.

Összesen 16 $\frac{1}{2}$ kg.

A zab nem jó védőnövény. Ennél jobb a ritkán vetett zabosbüköny, mert korán kerül le a földről. Előbb kell elvetni a védőnövényt, és pedig zabosbükönyből 50 liter egy magyar holdra. Ezzel nyomban keresztbe kell elvetni a fűmagkeveréket, de sulyok nélkül, mert a fűmagnak nem szabad mélyen kerülni a földbe. Legcélszerűbb szórva vetni és tuskés boronával vagy nagyon könnyű boronával aláakarni. Ha sorvetővel vetjük, akkor az összekevert magvakat a gépen kipróbáljuk olyképen, hogy levéve a kapákat, zacskókat akasztunk az alsó nyílásra és a gép által megfutott utat fölmérvén, kiszámítjuk, hogy egy holdra mennyi vetődött el. Ez a legbiztosabb. A magvakat legcélszerűbb külön-külön beszerezni jó nevű magkereskedőcégtől és ha tiszták, jól összekeverni és a mondott eljárással elvetni.

Felelet. *Egy téglagyár — épületek, gépezet — tartozéka-e azon területnek, a melyen fekszik?* című kérdésre.

Az árverési hirdetőben világosan ki kell fejezve lenni annak, hogy az árverés milyen ingatlanokra történik. Ha a kérdéses ingatlanon téglagyár van, ez mint az ingatlan tartozéka, szintén árverés alá kerül, mert a végrehajtási törvény (1881: LX. t.-cz.) értelmében az épületek az ingatlan tartozékának tekintendők és mint ilyenek a földolognak, a földnek jogi sorsában osztoznak. A gépezet, ha az épülettel oly szoros összefüggésben van, hogy állagának sérülése nélkül onnan el nem távolítható, szintén tartozéka az ingatlanoknak. Ez az összefüggés, illetve az összefüggés mérve, a mit a német jogirodalom a »Nagelfest« szóval jelöl találóan, az elméletben könnyen megállapítható, a gyakorlatban azonban több-kevesebb vitára ad rendesen okot. A téglagyár-kemencze pl. kétségtelen tartozéknak tekintendő, kérdés azonban, hogy a gépek közül egyik-másik nem tekintendő-e ingóknak.

Az árverési hirdetőben kell tehát világosan körülírni és megjelölni mindazon dolgokat, a melyekre az árverés elrendeltetik. Erre nézve a végrehajtási törvény úgy a végrehajtónak, mint a végrehajtást szenvedettnek módot nyújt. Részletesen azonban e helyen nem adhatunk utbaigazítást a teendőkre nézve, mert erre elegendő hely nem áll rendelkezésünkre, már pedig az ingatlan árverésre vonatkozó összes törvényes intézkedéseket ismertetni kellene, ha a feltett kérdésre minden tekintetben kimerítő választ akarnánk adni.

Általában a kérdésre az a felelet, hogy az árverési hirdetőben tekintendő irányadónak s ha ez külön a téglagyárat fel nem említi is, akkor is az általános jogszabályok szerint a

téglagyár és ennek tartozékai az árverési vevő tulajdonába mennek át.

Az a tény, hogy a jelenlegi tulajdonos a gépeket ki nem fizette, a fentiekre nézve teljesen közömbös körülmény, mert vétel alkalmával ellenkező kikötés hiányában a tulajdonjog nem a vételár kifizetése alkalmával, hanem a vétel tárgyának átadásával háramlik át a vevőre. A gépek eladója tehát azon a címen, hogy a vételár még lefizetve nincs, semmi igényt nem támaszthat az árverési vevő ellenében és igényei tekintetében az árverési vételárból nyerhet csak kielégítést a többi hitelezőkkel együtt sorrend szerint. Joga van azonban a gépgyárosnak arra, hogy a gépeket tulajdonjogának fentartásával adja el s ez esetben igényperrel élhet a végrehajtás foganatosítása után. Az árverés kitüzése után folyamatba tett igényper azonban már meg nem akadályozhatja azt, hogy a gépek az árverési vevő tulajdonába menjenek át. Ez esetben csupán a gépekre eső aránylagos vételárat van joga követelni.

Tessék tehát, ha érdekelve van, az árverés kitüzését figyelemmel kíséreni és szükség esetén ügyvéd tanácsát igénybe venni, mert e helyen kérdéseire bármily egyszerűek is, különben csak általánosságban adhatunk választ.

Dr. Vantsó Gyula.

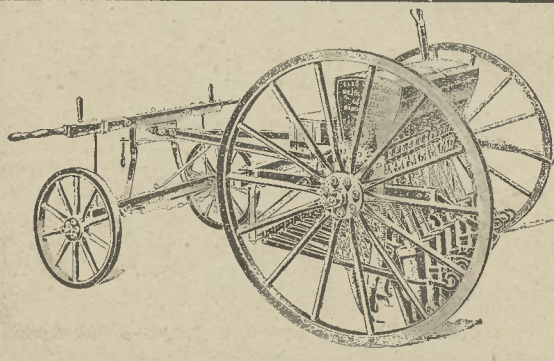
Felelet. *Rozstábla felültrágyázása műtrágyával* című kérdésre.

Őszi vetésekre tavasszal fejtrágyaként általában a chilisalétromot alkalmazzák, csak újabban ajánlják a kénsavas ammóniakot is. Hogy ezek közül melyiknek használata ajánlatosabb, azt az adott viszonyok határozzák meg. Például, ha lassú és folytonos nitrogénpótlás szükséges, vagy könnyebb talajon és nedves éghajlat alatt óhajtunk trágyázni, akkor a kénsavas ammóniak alkalmazása lesz indokolt. Azonban gyors hatás elérésére, gyengén bokrosodott vetések felségélyezésére a chilisalétrom alkalmasabb. Bármelyiket is használja a kettő közül, az csak akkor hathat kedvezően, ha a talajban elegendő foszforsav és káli van jelen. Az előadott esetben kérdéstevőnek őszzsel a rozsn vetőmunkálata előtt 150 kg. szuperfoszfátot és ha könnyebb talajjal van dolga, akkor a szuperfoszfáton kívül még 75 kg. 40%-os kálitrágyát kellett volna alkalmaznia, s most tavasszal 60 kg. chilisalétromot, melynek felét kítavaszdáskor azonnal, felét pedig 3—4 hét múlva szórattat volna el. Most már az elmulasztottat helyrehozni alig lehet, mert szuperfoszfát és káli felültrágyázással csak akkor remélhető némi siker, ha elegendő eső lesz, a mely a vetésre szórt trágyákat a talajba bemossa. Ha erre számíthat, akkor próbálja meg ezt minél előbb, legrosszabb esetben annak az utónövény veszi hasznát. Ellenkező esetben csak a chilisalétromot az előbb említett módon és mennyiségben alkalmazza, ügyelve arra, hogy az mindég harmat felszáradása után szórassék ki.

Legány Ödön.

Felelet. *Vadászterületi bérletek?* című kérdésre.

A kérdésttevő azt kérdezi csupán, hogy a vadászterület bérbéradása dolgában beadott felebbezést, a mely különben teljesen jogos alapokon nyugszik, nem lehetne-e rövidebb uton elintéztetni? Legalább ezt értjük a kérdésből, mert ha azt kérdeznék, van-e a felebbezésen kívül más módja is a jogorvoslásnak, erre csak azt felelhetjük, hogy nincsen. Arra, hogy az alispánnál valamely felebbezés elintézésének idejét megrövidítsük, csak egy mód van: a sürgetés. Tessék az alispánhoz

LOSONCI DRILL

tolókerekes SORVETŐGÉP, alul- és felülvető szerkezettel.

Első losonci mezőgazdasági gépgyár
BASCH ÉS TARJÁN mérnökök, LOSONCZ.

Kizárólagos vetőgépgyár.

Tessék árjegyzéket kérni.

Ritüntetve: 1906. Kolozsvár: Aranyérem.

1907. Sepsiszentgyörgy: Aranyérem.

1906. Nagyvárad: Elismerő oklevél.

1907. Pécs: Állami ezüstérem.

1906. Nagyvárad: Elismerő oklevél újításokért.

sürgető kérvényt beadni és ebben előadni, hogy a vadászati bérletek ügyének gyors elintézése nem csupán egyéni érdekeket szolgál, hanem igenis és főleg közgazdasági szempontból fontos. Indokolt ez a sürgető kérvény annál inkább, mert a vadászberlő nem csupán arra van jogositva, hogy a vadat pusztítsa, hanem az is a kötelessége, hogy a vadállományt óvja. Az ilyen intercalaris időszakok, a milyen a felebbezés beadásától annak elintézéséig eltelik, különösen a vad óvása szempontjából, lévén az ezen idő alatt ugyszólván senki tulajdona, határozottan hátrányosak a magyar vadászati ügyre, a mely pedig megszűnt ma már tisztán sport lenni, hanem közgazdasági szempontból igenis komolyan mérlegelendő ügyis, mint egyik ága a termelésnek, ugyis, mint a közéletmezés egyik tényezője.

Hisszük, hogy az ilyen értelmű sürgető kérvény eredményes lesz. *Dr. Vantsó Gyula.*

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolgalmegyében. A február 1 és 4 között esett mintegy 60 órai hó esés óta az időjárás rendkívüli szeszélyessé vált. Alig mult el a hó esés néhány napra reá keletkezett viharos délnyugati esős szél azt felére olvasztotta. Közbe éjeli 3—6 fokos hidegek, majd erős észak-nyugati hideg szelek a megmaradt kevés havat ugyszólván üressé tették, a miből a talaj kevés téli nedvességet nyerhet pedig még mindég ott állunk, hogy nincsen elég téli nedvessége a talajnak. Több helyen meg lett kísérelve a talaj fordítás 70—80 centire de már 50 centin alul még lapos hajdani vízmederben is száraz az altalaj. Mi lesz az anélkül is roszul kelőfélben levő buzákból egy száraz tavasz esetén? Eltekintve már magában véve a hiányos keléstől, a talajnak téli nedvessége hiánya miatt és a 904. és 905. évi rosz természetnek nézünk elébe. De ezért a buza ára folyton hanyatlak. *N.*

Károlyi Sándor gróf szobra. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gyűjtést indított Károlyi Sándor gróf szobrára, a mely kedvező eredménnyel járt, úgy, hogy az egyesület megbízást adott Strobl Alajos szobrászművésznek a szobormű elkészítésére. A művész már elkészült a szobor megmintázásával s azt a szoborbizottság felül is vizsgálta s az engedélyt az ércbeöntésre meg is adta. A szobora Mezőgazdasági Múzeum elé kerül s ünnepélyes leleplezése május hó első napjaiban lesz.

Gazdatiszti nagygyűlés. A Magyar Gazdatisztek Országos Kongresszusa megbizta a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületét, hogy a gazdatiszti nyugdíjügy általánosan kötelező alapon való megoldását szorgalmazza a törvényhozásnál és a földmivelésügyi kormányánál. A nevezett országos egyesület az e kongresszusi megbizás által reá rótt nagy kötelességnek megfelelt, emlékiratot nyújtott be az országgyűlésnek, a földmivelésügyi kormányának, sőt az ügy támogatására felhivta az előző ciklus összes országgyűlési képviselőit is. A nyugdíjügyi kongresszus előtt megtartott gazdatiszti kongresszus pedig egyéb feladatok sikeres vezetését bizta ugyancsak a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületére. Ez utóbbi egyesület igazgatósága most aztán be akar számolni a reá kirótt ügyekben

tett akezióinak eredményéről s ez okból gazdatiszti nagygyűlést hív össze Budapestre, a melyen Magyarország összes gazdatisztei, illetőleg azok küldöttei megjelenhetnek. A gazdatiszti gyűlés helyéről és idejéről alapok utján értesítik a magyar gazdatiszti osztályt. A nagygyűlés után monstre-deputáció vonul az országházba, a hol tiszteleg a Ház elnökénél, a földmivelésügyi miniszternél és Mezőssy Béla államtitkáránál. A küldöttség, mely nem valamely egyesület szük képviselőjében, hanem Magyarország egész gazdatiszti osztálya nevében fog eljárni, a gazdatiszti nyugdíj kérdésén kívül a fizetésrendezés és az országos állás-közvetítés kiépítése tárgyában is fogja informatív állásfoglalását és részletezett kérelmét az illetékes tényezők elé terjeszteni. A gazdatiszti nagygyűlésre jelentkezni lehet a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületéhez, Budapest, VII., Rákóczi-ut 86. sz. irt egyszerű levelezőlapon is, a melyen név és lakás, a posta megjelölésével olvashatóan irandó meg.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölesön r.-t. tegnap tartotta 15. évi rendes közgyűlését, melyen *Tolnay Lajos* elnökölt. A közgyűlés során *Benke Gyula* vezérigazgató egészségi okokból lemondott állásáról. Az utolsó üzleti év 806.612 K tiszta hasznot mutat fel, melyből 24 korona osztalékot fognak részvényenkint fizetni. Az intézet igazgatósága a közgyűlés után nyomban ülést tartott, melyben *Benke Gyula* vezérigazgatónak, egészségi állapota miatt történt lemondását sajnálattal tudomásul vette és *Stein Ármin* igazgatót az intézet vezető-igazgatójának nevezte ki. Egyidejűleg *Schönfeld Adolf* cégvezetőt igazgatónak nevezte ki és *Martin István* főpenztárost, valamint *Hirschl Hugót*, a váltóüzletintézőjét cégjegyzési jogosultsággal ruházta fel.

A Danubius hajó- és gépgyár r.-t. *Tolnay Lajos* min. tanácsos elnökletével szombaton tartotta évi rendes közgyűlését. Az igazgatósági jelentés szerint a vállalat fiúmei hajógyára az üzletév utolsó negyedében üzemét fölvette és ott ez idő szerint 700 munkást foglalkoztat. A jövő, valamint az azután következő üzletévre ugy a budapesti, mint a fiúmei gyártelep nagyobb mérvű megrendelésekkel van ellátva. A 436.384 K nyereségből 58.579 K az értékesökkenési leírásokra, 30.000 K a tartalékalap javára, 10.000 K a nyugdíjalap gyarapítására és 300.000 K 6 és kétharmad százalékos osztalék (m. é. 6 százalékos) fizetésére fordítatik, 10.765 K pedig új számlára vitétik át. A közgyűlés a fölmentvényt megadván, a felügyelő-bizottság tagjaivá választottak: *Auer Mór, La Borda Sándor, báró Lippe Viktor, Markó Albert, Mérő János és Neumann Ödön.*

APRÓK.

Mit lehet csinálni a kukoriczából? 3 irányban lehet a kukoriczát felhasználni. 1. *Emberi táplálkozásra.* 2. *Ipari célokra.* 3. *Állatok takarmányozására.* A mi az emberi táplálkozást illeti, lehet enni féléretten főzve, befőzve, sütvé parázson. Éretten: főzve, pattogatva és mint kukoriczakását. Megörölve: puliszka, málélepeny, gombóc, aztán buzaliszthe mint keverék. Az *iparban*: Keményítő, keményítőcukor, szesz, eczet, olaj és kaucsukgyártásra. A levél papirgyártásra, a héjak szőlőkötözésre, derékaljak tömésére.

A szár tépve és bevermelve takarmányozásra. A szárhéj kosárfonásra és kalapkészítésre; a szár bele a tengeri hajók kettős falazatának kitömésére. Az *állati táplálkozásban*: mint csalamádé, mint szemes takarmány egészben áztatva, zuzva, darálva, örölve. Szára egészben, de inkább tépve. A kukoriczaszem gyári feldolgozásából pedig: korpa, olajpogácsa, moslék, csiriz, csira, stb. Az amerikaiak termékek mindenféle ételt csinálnak a kukoriczából, — de ők dolgozzák fel gyárilag is, olajt, és olajpogácsát készítve belőle. Nálunk ez az iparág még ismeretlen és ugy a kaucsukgyártás is.

Mennyi répamelaszt és denaturált cukrot használnak föl Franciaországban az állatok táplálására? 1906. szeptember 1—1907. szeptemberig terjedő campagneban föletettek, közvetlenül a nyers cukorgyárakból a gazdáknak szállított zöldmelaszt 33,246 mm., olajpogácsával keverve 1417 mm., poralakban 23,271 mm., nedves állapotban 6090 mm. Összesen 64,025 mm. A finomítók-ból 6995 mm. Az autorizált raktárakból: nyers melaszt 5620 mm., olajpogácsával keverve 16,288 mm., poralakban 272,293 mm., nedves elegy alakjában 13,978 mm. Más gazdasági célokra 310 mm. A cukorfinomítók-ból: nyers melaszt 1640 mm., olajpogácsa alakban 615 mm., poralakban 49790 mm., nedves alakban 97 mm. Mindössze 431,354 mm.-t. Az előző év 324,000 mm.-jával szemben. A denaturált cukorból a mondott campagneban 21,499 mm. fogyott el az előző év 9260 mm.-jával szemben. A fogyasztás, mint látjuk, nagyon emelkedő.

A cémenthordók. Borsari és Társa, Zollikon, zürichi cég évenként 150,000 hektoliternyi cémenthordót készít saját bevallása szerint egész Európa szükségletének kielégítésére. A cémenthordók cémentkő, és vascompositióból készülnek — az ugynevezett vasbetonból. A feltaláló eleinte beérte egy vízhatlan cémentbéléssel, amelyet horkómázolással semlegesítettek, hogy a bor kárt ne szenvedjen. Ez azonban elégtelen volt, a

Felhivjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek az év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és október hónapokban tartatnak meg. Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál: *.....*

Magyar Általános Hitelbank
Áruosztály — Gyapjuárverések

Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

Boroszló Budapest

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák

Teljes gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket

legtökéletesebb kivitelben szállít:

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

bor rövid idő múlva élvezhetetlenné vált, elvesztvén savát és színességét és furcsa földes ízt kapott. Már-már bukott az idea, midőn a feltaláló arra a gondolatra jött, hogy üveg-lemecsekkel bélelje ki, hogy ekként megakadályozza a cemenetnek érintkezését a borral. Így aztán a hátrányoknak végük szakadt. De azért csak tömegborokra valók most is. Előnyük: az óriási termektakarítás, nedves pin-czék kihasználása és az olesóság. (Hektónként nagyság szerint az ár 8.80—5 korona) csekély elpárolgás, könnyű összeházítása a boroknak, nagy tisztaság és könnyű tisztán tartatás.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

E héten főképen a vörös lóhere- és luczernamagra összpontosult a magvak forgalmában az üzlet, mely mindkét magfélélt szokatlan nagy mennyiségben vásárolt a gazdaközönség. Lóhere, melynek ára 14 nap óta folyton emelkedett, a lefolyt héten nem mutatott árváltozást, de biztosan lehet további ár-emelkedésre számítani; minthogy a készletek a szükségletnek alig képesek 70—75%-át fedezni. Luczerna. E magfélének helyzete most már egész világosan látható. Ha a külföld, — mely a legutóbbi napok óta rendkívül érdeklődik e terményünk iránt, — semmit sem rendelne, még akkor is oly nagy lesz egyedül a belföldi szükséglete is, hogy teljesen kizártnak látszik, miszerint azt behozatal igénybevétele nélkül ki lehessen elégíteni. Irányzata igen szilárd, ára 3—5 koronával emelkedett 50 kilónként. Nyulzapuka ára emelkedik. Baltaczim megbízható teljesen csirázó minőségének nagy hiányát látjuk, úgy hogy ára is emelkedik. Első rendű áruért métermázsánként már 40 koronát fizetnek vidéki állomáson. Bükkönynek nagy kelen-dősége volt, ára nem változott. Impregnált répa-magnak igen élénk kellenőségét láttuk. Amellett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos

közlönye: a »Köztelek« 1908. február 12-iki számában hazánk egyik legelső rendű szaktekintélye, ujjolag megerősítette, hogy az impregnált répamag gyorsabban és egyenletesebben kel ki, mint a nem impregnált.

Jegyzések nyers áruért 100 kilónként Budapesten:

Vöröslóhere természetű	210—215 K.
arankamentes	185—195 »
Vöröslóhere kis arankás	170—180 »
Vöröslóhere nagy arankás	
Luczernamag természetű	170—175 K
arankamentes	
Luczernamag, világos szemű	155—165 »
arankás	
Luczernamag, barnás szemű	145—150 »
Nyulzapuka	145—160 »
Bíborhere	36—40 »
Baltaczim	38—40 »
Tavaszi bükköny	18—20 »

Szesz.

A szeszületben e héten a kereslet változatlan volt és úgy finomított, mint kontingens nyersszesz kelt el azonnali és későbbi szállításra tartott áron.

Elkelt finomított szesz adózva nagyban 165 K, adózatlanul 66—66.50 K-ig helybeli finomítottól. Vidéki finomított részéről főleg azonnali szállításra valamivel olcsóbb áron kelt el néhány tétel, élesztő szesz adózva 162.50—163.50 K, adózatlanul 63.50—64 koronáig kelt el.

Denaturált szesz hordóval együtt kötésre 56 K-ig kelt el nagyban.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz élénkebben volt ajánlva és a kínált tételek 58—59 K-ig ab termelő állomás kerültek forgalomba.

Bpsten a kontingens nyersszesz ára 61.50—62.50 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva	165—165.50 K
Finomított szesz adózatlan	66—66.50 »
Élesztőszesz adózva	162.50—163 »
Élesztőszesz adózatlan	63.50—64 »
Nyersszesz adózva	163—163.50 »
Denaturált szesz	56—56.50 »

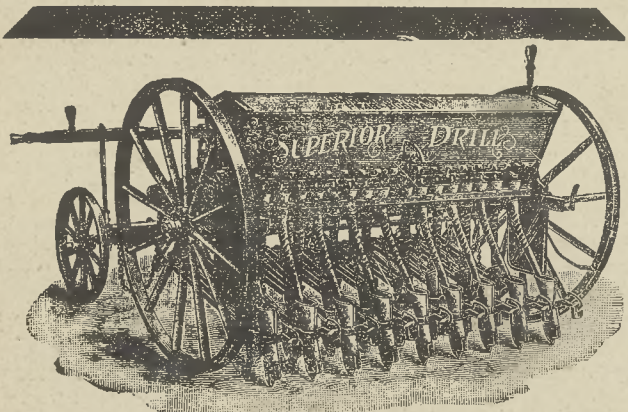
Gazdasági cikkek áruforgalma.

A »Gazdasági Lapok« heti jelentése e hét üzleti forgalmáról.

Készáru-tözsde 1908. február hó 14-én.

Fajta	Hektoliteren-kinti súly ki-lógrammban	100 kilogramm készpénz ára Budapesten		100 kilogramm készpénz ára Budapestén	
		Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Baza:					
Tiszavidéki	75	23.10	23.50	79	23.85
"	76	23.30	23.70	80	23.95
"	77	23.55	24.95	81	—
"	78	23.70	24.10	—	—
Fehérmegyei	75	—	—	79	23.65
"	76	23. —	23.40	80	—
"	77	23.20	23.60	81	—
"	78	23.40	23.80	—	—
Postvidéki	75	22.85	23.25	79	23.70
"	76	23.05	23.45	80	—
"	77	23.25	23.65	81	—
"	78	23.50	23.90	82	—
Bécsági	75	22.90	23.30	—	—
"	76	23.15	23.60	79	—
"	77	23.40	23.80	80	—
"	78	—	—	—	—
Bácskai	75	23.10	23.50	—	—
"	76	23.30	23.70	—	—
"	77	23.50	23.95	—	—
"	78	—	—	—	—
Réza elsőrendű új					20.40
középmínőségű (uj)					20.20
Árpa					15.20
takarmányárú, elsőrendű					15.40
másodrendű					15. —
Köles					16.80
elsőrendű (uj)					16.60
középmínőségű (uj)					15.90
Tengeri belföldi					13.55
román v. bolgár					13.75
Repcekaposztja					—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ordódy Lajos.

Superior Sorvetőgépek.

!!! Legjobb tolókerékrendszer!!!
!!! Tessék közelebbi leírást kérni !!!

Finom-, szántás-, csukló- és rét-boronák.

== Egy- és többvasu ekék. ==

Háromtagu és egytagu hengerek.

Triórók. == Mútrágyaszórók.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozgonyok 200 HP-ig

Lovak kelessége

(Chronikus köhögése és nehéz lélegzése)
biztos eredménnyel gyógyítható.

Számtalan elismerés bizonyítja
Felvilágosítást díjmentesen küld
Ripp Arvin, Drezda-A. 786.

Világhírű szabadalom 18 államban

Stadel-Torkos földmérő-taliga kapható Stadel gépgyárában, Győrött.

Külföldi pénz

Magyarországi birtokokra csak

1,000.000

koronától fölfelé

bármily mennyiségben

5% amortizációval együtt a megbecsült érték felére, gyors elinté-zéssel kapható.

Conversiók is eszközöltenek.

Csak közvetlen megkeresők forduljanak „L. 607.” jegy alatt a Gazdasági Lapok kiadóhivatalához.

Nagy uradalom

okleveles v. főtisztje jutányos feltételek mellett elvállalja:

gazdasági üzentervek reális jó-vedelmességi alapra fektetett kidolgozását, gazdaság felügye-letét és ellenőrzését, számvitel berendezését és azok rendszeres vezetését, mezőgazdasági gyár-üzemek berendezését, kezelését és hasznosítását, tehenészet be-rendezését, tejtermékek értékesi-tését, hízalmi való tarka és jár-mos ökrök, tejső tarka tehének beszerzését, erdők kezelését és kihasználását. Birtok-becslési, bérleti és hitelügyekben eljár. Szíves megkeresések „Teljes ga-rancia 1183.” alá a kiadóba kéretnek.

Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szíves figyelmébe ajánlom magamat a valódi

muraközi nóri fajlovak,

u. m.: igás, anyakanczák, tenyészcikók és apamének vételénél, melyet én az **első kézből** direkt a **paraszt tenyész-tőtől** bárkinek igen szolid feltételek mellett segédkezem beszerezni. Elsőrendű referenciák. Vásárok jegyzékével kész-séggel és díjta- **Hoffmann Lipót** lóvásárló ügynök lanul szolgálok. **Csáktornya Muraköz).**

Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés.

55 holdas birtok

Pestmegyében, fehér homokos föld, szőlőművelésre kiválóan alkalmas, egyszerű lakházzal, haláleset miatt kedvezményes ár mellett eladó. Ajánlatok „Ked-vezményes vétel“ alatt Sikray hirdetési irodájába, Váci-körút 33. kéretnek.

Eladó

sorfának való 3—4 éves jegenyefa 3500 drb fekete, 500 drb simonia és 10,000 sudár jegenyefa. Venni szándékozónak készség-gel szolgál a faddi gazdaság. Posta és távirtda Fadd, Tolna m.

GAZDÁK
figyelmébe!
= 50% =
olcsóbb,

M. kir. szabad.
12321-900 A. 905.
mint bármely más világító anyag a

pyroleum
= világítása. =

A pyroleum szagtalan, nem füs-től, nem gyúlékony és már **több ezer uradalom-ban bevezettetett.**

Számos elismerő levél nálam betekinthező. Próbaküldemények 2 korona utánvétel mellett. Kívántra prospectus ingyen és bér-mentve

Degen Jakab
BUDAPEST,

IX. ker., Közraktár-utca 28.

Árpavetőmag-eladás.

A baranyaszentlőrinczi uradalom-ban eladandó fajtisza:

Hanna,

Oregon,

Richardson-Chewalier

tavaszi árpa vetőmag q-ként 20 korona árban — vevő zsákjaiban, vagy önköltségen felszámítandó zsákokban szállítva — ab Baranyaszentlőrinczi állomás. Meg-rendelések intézendők az **Ura-dalmi Számtartóshoz Baranya-szentlőrinczre.**

PIEDLER
JÁNOS

LENFONÓGYÁRA

KOMÁROM.

Vesz nyers lenkó-rót szál nyereshez, valamint kaszált és géppel csépellt lenszalmát tetszés szerinti mennyiségben és eredeti (per-nai) orosz len-magot.

Somogymegyei

tőgazdaságaimból tenyésztésre kiválóan alkalmas 1—2—3 nyaras gyorsnövésű cseppontyot és mindennemű tenyészhalat ajánlok. Dr. Hirsch Alfréd Budapest, V., Alkotmány-utca 10.

Yorkshire tenyészállatok

elsőrendű minőségben kaphatók

Dukai Takács Ferencz

gazdaságában, Duka, u. p. Já-nosháza, Vasmegye.

TAKARMÁNYRÉPAMAGOK

UJ IRÁNYELVEK SZERINT TENYÉSZTVE.

WOHANKA-FÉLE JAVITOTT

ECKENDORFI, MAM MUTH, OBERNDORFI

TENYÉSZTÉSE VEGYI FAJVÁLASZTÁS ALAPJÁN.
NAGY TÁPANYAG-TARTALOM és TÖMEGTERMELES
~ SZAVATOLÁS MELLETT ~

WOHANKA és TÁRSABUDAPEST
V. VÁCI-KÖRÜT 76.
HELLEN M. K. EST.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állapotban URL REZSŐ sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Bérkocsis-utca 12.

Telefon: 97-05 Interurbán. Felvilágosítással készséggel szolgál.

NOVÁK ÉS JAHN

gép-, réz- és fémárúgyár, kazánkovács-műhely

PRÁGA-BUBNA.

Legrégibb különlegességi cég Magyarország és Ausztriában

gazd. szeszgyárak, sajtolt élesztő gyárak, szeszfinomítók

berendezésére és átalakítására.

Egyedüli felállítási jog Magyarország és Ausztriára nézve a folytatólagos destilláló-rektifikáló készüléknek E. BARBET Páris, rendszere és szabadalma alapján.

Henczepárlók, szabadalmazott előczefrész- és hűtő-kádak, mosógépek, malátazuzók, szivattyúk, transmissiók és tartányok, stb.

Gőzkazánok és gőzgépek minden rendszerben és nagyságban.

Minden a legjobbnak bizonyult szerkezetben és szolid kivitelben.

Zervek és költségvetések és bármilyen előmunkálatok elkészítése.

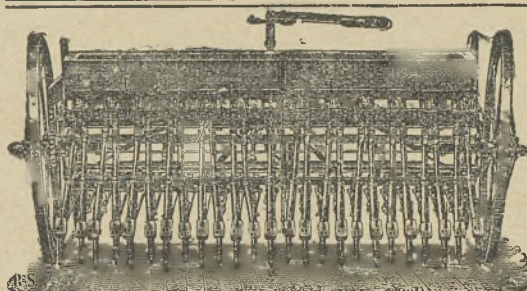
450 szeszgyárnál több berendezve!

1904-iki szeszkiállításán Bécsben: legmagasabb kitüntetés

„GRAND PRIX!“

PROPPER SAMU

MEZŐGAZDASÁGI GÉPRAKTÁRA
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÜT 52.

Ajánlja mérsékelt áron a jelen idejűre SACK RUDOLF elismert kitérő gyártmányait, aczélekeit, vasboronait, könnyű és szilárd sorvetőgépeit,

szecskevágó- és répavágó-gépeit kézi, járgány- és gőzhajtásra.

Elsőrendű biztonsági járgányait.

„WESTFALIA“ műtrágyaszóró-gépeit, a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmány pároló-készülékeit**

és minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

STRUBE-féle

tavaszi buza-vetőmag,

mig a készlet tart, kapható mm.-ként per 30.—

korona, zsák nélkül nagytapolcsányi állomásra

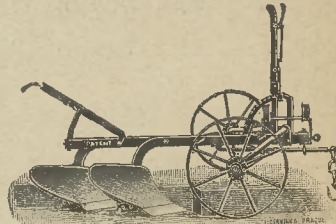
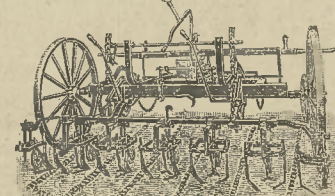
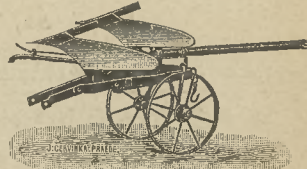
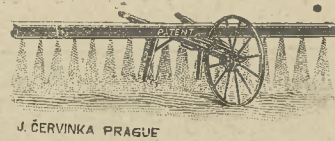
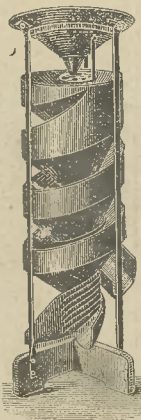
szállítva a nagyméltóságú báró Stummer

Ágost uradalmi főintézőségénél Tavar-

nok, u. p. Nagytapolcsány.

JOHANN ČERVINKA, PRAG II.

HAVLIČEKPLATZ No. 26.

offeriert als Spezialität die weltberühmten automatischen Schnecken-Trieure, neuartige, leichte Klee- u. Grassämaschinen mit unverwundlichem Stahlsäwerk, die weltberühmte automatische Rübenhacke „Patent Deyl“ geigiet für Rübe, Mais, Kartoffeln, Getreide, als auch zum Querschneiden der Rübenreihen und 2-scharige Stahl-Pflüge, kippar, mit Deichsel.

MEGHIVÁS

a Pesti magyar kereskedelmi bank
66-ik rendes közgyűlésére,

mely 1908. évi február hó 22-én, délután 6 órakor a bank helyiségeiben fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Alapszabálymódosítás.
4. Igazgatósági választások (az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok újból választhatók).
5. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21. §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen részt venni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíttetni, kinek azonban szintén szavazóképes részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesíthetése céljából a részvények szelvényekkel együtt az alapszabályok 18. §-a értelmében tolyó évi február 19-éig az alant felsorolt helyek egyikén teendők le: **Budapest**: a bank értékpapír-pénztáránál. **Brassóban**: a bank fiókjánál. **Dobrecenben**: az Alföldi takarékpénztárnál. **Eszéken**: a bank fiókjánál. **Kassán**: a Kassai jelzálogbanknál. **Kolozsvár**: az Erdélyi bank és takarékpénztár részv. társ.-nál. **Nagykanizsán**: a bank fiókjánál. **Nagyszomben**: a bank fiókjánál. **Pozsonyban**: a Pozsonyi II. ker. általános takarékpénztárnál. **Sopronban**: a bank fiókjánál. **Szegeden**: a May R. Miksa cégénél. **Temesvárott**: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank r.-t.-nál. **Ujpesten**: a bank fiókjánál. **Ujvidéken**: a bank fiókjánál — hol is az 1875. évi XXXVII. t.-c. 198. §-a és az alapszabályok 45. §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolc nappal a közgyűlés előtt átvehető.

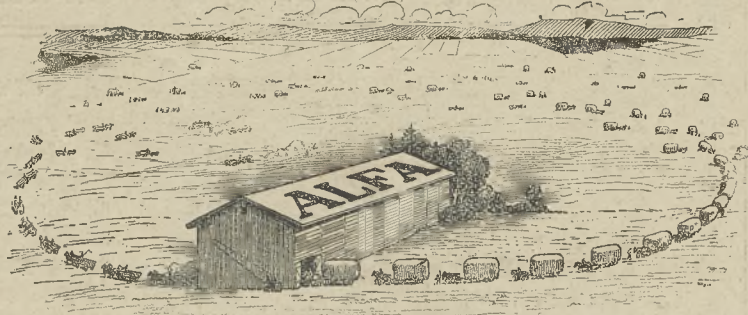
Budapest, 1908. február hó 5-én.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Egy nagybirtokos se építsen addig, a míg az
ALFA-lerakók és ALFA-pajták
íránt magát nem tájékozta.

A német birodalmi gazdasági
egyesület nagy ezüsterme.
Elsőrendű bizonyítványok.

Árjegyzékek és költéselírán-
yzatok ingyen.
Ügyes képviselők kerestetnek.

Az Alfa lerakó-készülék egész szekérrakományokat, szalás takarmány és szalmás gabonát egy fogással vesz föl és raktároz be és gyors és biztos betakarítást tesz lehetővé. Nagy megtakarítások. Különösen előnyös a tehénistállók fölött lévő padlásoknál.

Az Alfa-pajták kitérő pajták a lerakókkal kapcsolatosan. A legtökéletesebb térkihasználás, legkisebb befödött terület. Ha a pajta nagy költartalmu, akkor a lerakó-szerkezettel együtt olcsóbb, mint a közönséges pajták.

Alfa-Werk München-Gauting G. m. b. H., München 27.

Elsőrendű urasági tavaszbuza

vetési célra ajánl:

KRISHABER ÉS SCHLESINGER

gabona-üzlete

Budapest, V., Géza-utca 9.

Eladó szőlőoltványok.

I. osztályu gyökeres Riparia Portalis és Rupestris Monticola alanyra oltott kitérő borfajták ezre 180—200 korona és kiváló csemegefajták ezre 200—300 korona, dus gyökérzettel és igen szép hajtással. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld

Schmidt Mátyas, Erzsébet szőlőoltványtelep tulajd.
Bogáros, Torontálmege.

„Welkomme“ vető-zab

a legbőtermőbb és legnehezebb fehér kiváló minőségű zabfaj, nagyon igénytelen, jó és puha takarmány szalmája meg nem dől. — Ára, vevő által bérmentve küldött zsákban (Csempeszkopács, Máv. vagy Dömötői déli) vasutállomásra szállítva, 100 kilogrammonként 500 kilogrammon felül 20.— korona, 500 kilón alul 24.— korona.

Megrendelések intézendők: „Gazdasági intézőség“
Nemeskötő, Vasmege, u. p. Csempeszkopács.

Kívánatra minta bérmentve küldetik.

Magánjáró gőzeke

használt, kerestetik megvételre.

Ajánlatok „Magánjáró 5340“ jelige alatt Mosse
Rudolf hirdető irodájába kéretnek.

Eredeti Hanna vetőárpat

ajánl Fr. Vodicka földbirtokos, Smrzitz
i. d. Hanna, Mähren.

**Takarmányrépa-
mag, eckendorfi**

és

olajbogyó,

kiváló jó minőségben
kapható a

kisbéri m. kir. állami
ménésbirtokon.

VALÓ.

di francia különlegességek
(gummi és halhólyag, ugy-
szintén összes női övszerek)
F. Berguerand fils leghirne-
vesebb párisi gyárostól legelő-
nyösebben beszerezhetők

POLGÁR SÁNDOR-nál
BUDAPEST,

VII, Erzsébet körút 50. szám.

Részletes képes árjegyzék ingyen

Ezen hirdetés beküldése ese-
tén 15% engedmény. Kívá-
gott a „Gazdasági Lapok“-ból

Magyar tenyészbika-eladás.

Gróf Draskovich Iván ur több-
szörösen kitérő, a múlt évi
pécsi országos kiállításon is első
bikadíjat nyert magyar törzsgulya
tenyészetéből 1 drb 3 1/2 éves, 6 drb
3 éves, 15 drb 2 éves tenyészbika
eladó. Az eladást Mátyus Samu
uradalmi kasznár eszközli Ba-
ranya-Sellyén, posta, távir-
dasut helyben.

Fajburgonyát 100 legjobb
fajban;
erdei és sövény-cse-
metéket; diszfenyőket,
sorfákat; gyümölcsfákat
és vadonczokat.

**Erdészeti, gazdasági,
gyümölcs- és fümag-
vakat** legjobb minőségben szállít

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udvari szállító

Zalaegerszegen.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Eladó peronospora-mentes magburgonya.

A mikosdi uradalom eladásra bocsájta az alanti — impor-
tált mag után termelt, kézzel válogatott — burgonyafajokat, mé-
termázsánként 7 koronáért ab Zalabér állomás, vevő által franco
állítandó zsákokban, 1908. tavasszal szállítva, 200 kilogrammos
legkisebb mennyiségben.

Professor Märker: Fehér húsu, magas keményítő tartalma, bő termő.
Woltmann: Vörös színű, nagyon keresett faj ipari célokra.
Industrie: Sárga húsu, ugy ékezesi, mint ipari célra nagyon alkalmas faj.
Up to date: Igen keresett fehér húsu burgonya, nagyon bő termő, éke-
zesi célra a bécsi piacon nagyon keresett.
Cymbal: Korán érő, sárga húsu, bő termő ékezesi faj.
Ascher, P. Krüger és Weisse Königin: Mindhárom faj ugy ékezesi,
mint ipari célra nagyon alkalmas.
Eigenheimer, Avenir: Hollandi tenyésztések, korai, sárga húsu; to-
vábbá az ismert Magyar Kincs fajtát, mely 1908-ban Agnellitől hozott eredeti
mag termése, bő termő, magas keményítő tartalommal, ugyszintén Agnelli
Pannoniája, sárga húsu, korai.

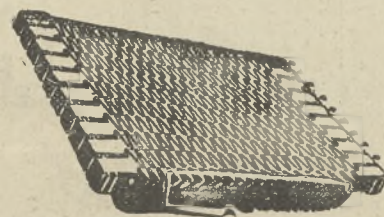
Előjegyzéseket a vételár 20%-ának beküldése mellett elfogad:
Uradalmi intézőség Mikosd pusztá, per Zalabér.

„UNIKUM“ magas tűzálló képességű takarékröstélyok!

Tartós!!

Nem salakosodik!

Nem görbül!!

Nagy

szénmeg-
takarítás!!

Azonkívül jutányosan szállítunk bármely más rendszerű rosté-
lyokat is. A Van-Baerle féle S. S. jegyű kazánköszéda nem titkos szer
BÁRDOS és BRACHFELD
műszaki nagykereskedés és hat. eng. villamosságai vállalat
BUDAPEST, VI. KER., GYÁR-UTCZA 23. SZÁM

**Gőzekék, uti mozdonyok,
cséplőgépek hajtásához.**

Felvilágosítás- és szakszerű utasítással szolgálunk.
Szíves megkeresések: **Zentral-Direction der Österrei-
chischen Berg- und Hüttenwerks-Gesellschaft**
Teschen, (Osztrák Szilézia) vagy:

Az Osztrák Bányá- és Kohászati Társaság Magyar-
országi Képviseletéhez Budapesten, IX. kerület,
Üllői-út 25. szám (Köztelek) földszint 3. szám

kéretnek.

Eladó vetőmagzab.

A mikosdi uradalom eladásra bocsájta az alanti eredeti
utántermésű vetőmagzabokat, métermázsánként 21 koronájával
ab Zalabér állomás, vevő által franco állítandó zsákokban,
1908. tavasszal szállítva.

Duppau, Milton, Ligovó, Leutewitz.

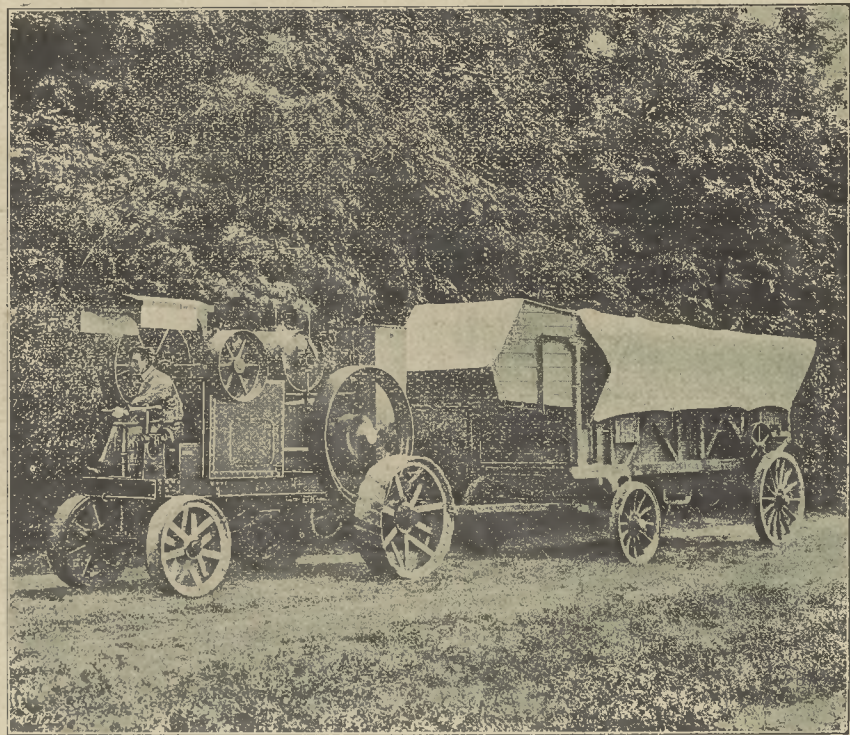
Előjegyzéseket a vételár 20%-ának beküldése mellett elfogad:

Ur adalmi intézőség, Mikosd-pusztá, per Zalabér.

Oberurseli motorgyár részv.-társ.

OBERURSEL, majnai Frankfurt mellett. Iroda és raktár: BÉCS, VI/2, Gumpendorferstrasse 72.

Legújabb vívmány! Ujdonság! Magánjáró „GNOM“ petrolin-benzin-lokomobil.

Legújabb, legegyszerűbb és legtökéletesebb benzinmotor.

A Békésmegyei gazdasági egyesület által 1907. év szeptember havában megtartott kiállításon elismerő oklevéllel kitüntetve.

Nincs szükség fűtőre. Nincs szükség szén-szállításra. Nincs szükség viz-szállításra. Nem jár költséges javításokkal.

A Szarvasi községi testület által a következő elismerő levelet kaptuk:

T. Oberurseli motorgyár részvénytársaságnak!

Felkérésük folytán készséggel bizonyítjuk, hogy az Önök által küldött **15 lóerejű magánjáró motor** f. év augusztus hó 23-tól szeptember hó 10-ig a község tulajdonát képező feles művelés alatt álló Bikaszugi birtokon 14 napon át **megszakítás nélkül dolgozott** egy Clayton és Shuttleworth-féle nehéz, 8 lóerős cséplő-szekrényvel.

Igazoljuk, hogy ezen magánjáró motor, mely tudomásunk szerint csupán azért küldetett le, hogy a gazdaközönség annak használhatóságáról meggyőződjenek, **céljának teljesen megfelel.**

A motor a cséplőt a legnagyobb könnyedséggel hajtotta, sőt maga után vontatta. Hogy kezelése egyszerű, bizonyítja azon tény, hogy alig egy-két napi gyakorlat után, annak vezetését egy kezelő teljesen elsajátította.

Rendkívül nagy előnye a villanyos gyújtás, mi által a tűzveszély teljesen ki van zárva. **A csekély viz- és tüzelőanyag-fogyasztás valósággal feltűnést keltett.**

Tisztelettel

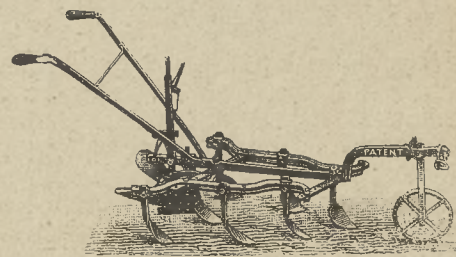
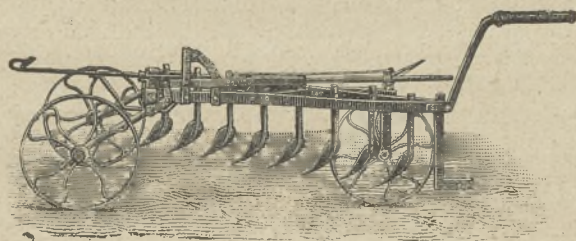
Jeszenszki
h. főjegyző.

Községi pecsét

Valkovszky Mihály
bíró.

ČERNOVSKÝ ÉS TÁRSA

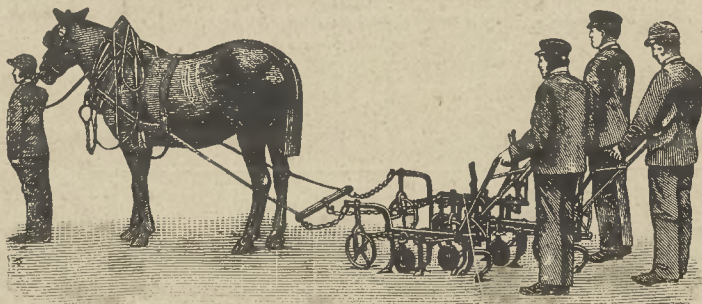
gazdasági gépgyár
és vasöntőde
Böhmisch-Brod bei Prag.

Fiókok:

Krakkó, Jaroslau, Dubna (Oroszország.)

Legnagyobb gazdasági gyár
kapáló-gépekre Magyarországon és Ausztriában.

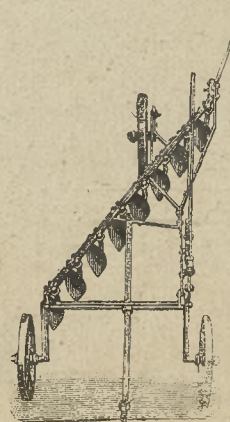
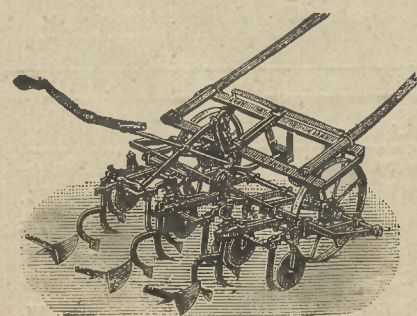
Minden megrendelés egész waggonrakományokban is azonnal elintézve. Export minden répatermelő államba. Évi gyártás 15—20.000 db. Árjegyzék az összes gazdasági gépekről ingyen és bérmentve. Ismét-eladóknak jutalék. ❀❀❀❀❀❀

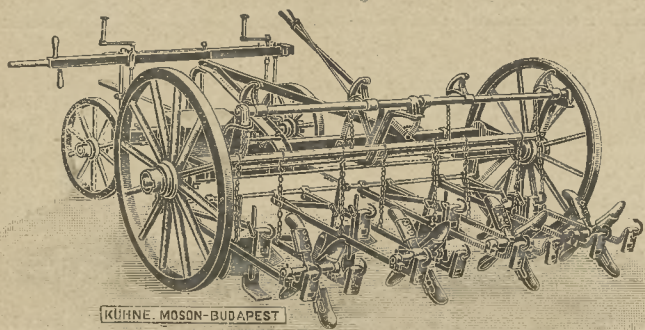
Ajánlja:

saját maga által kipróbált és jól bevált összes saját gyártmányu gazd. gépei mellett 8 speciális, valamennyi kiállítás és versenyeken **első díjakkal** jutalmazott

KAPÁLÓ GÉPEIT

ezukorrépa, repce, kukorica, burgonya szőlő és kopló egy- és többsoros művelésére. ❀❀❀❀❀❀

KÜHNE, MOSON-BUDAPEST

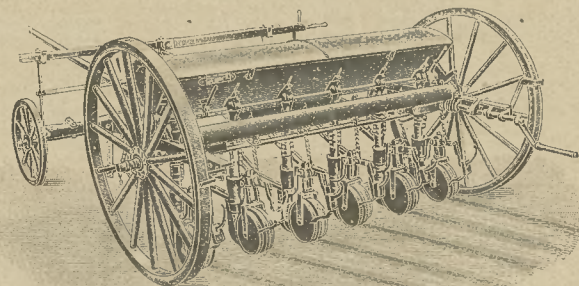
KÜHNE E. hazánk legrégebbi mező- gazdasági gépgyárában **MOSONBAN**

elismert gondos kivitelben készülnek:

Egy- és többvasu aczélekek.
Rét- és szántóföld-boronák.

Mélyítő- és porhanyító eszközök
a tavaszi szántás helyettesítésére

MOSONI DRILL sorvetőgépek.

KÜHNE E. MOSON-BUDAPEST

UJ! „Econom“ műtrágyaszórók.
Burgonyamivelő eszközök.
Laass-féle répakapáló-gépek. **UJ!**

Főraktár:
Budapest, VI., Váci-körút 57a.
Fiókraktárak:
Temesvár, Debreczen.

„OSBORNE” ARATÓGÉPEK

A német birodalmi gazdasági egylet nagy ezüst érmével
tüntették ki Grabe és Vahle bielefeldi céget az 1907. június 6-án
megtartott düsseldorfi vándorkiállításon

szab. répavágó gépeiért

az itt felsorolt előnyei miatt:

**Páratlan munkamennyiség.
Minden nagy- és középbirtok-
kosra nézve nélkülözhetlen.**

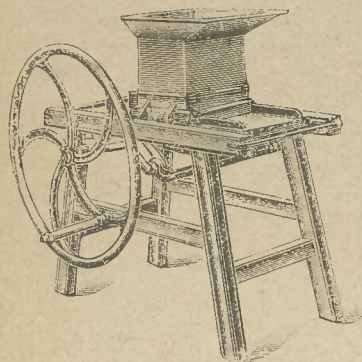
Óránkint végez:

80–100 mázsát ... kézi hajtással.
160–200 mázsát ... motorhajtással.

Sima metszés épszögű szeletekben, tet-
szés szerinti méretekben. Semmi nedv-
vesztés. **Fényes bizonyítványok**
klváó gazdáktól és a Hallel és Münsteri
kisérelti állomásoktól. Sok kiténtetés.

Árakat tudakozódásra közli.

Grabe & Vahle gazd. gépgyára Bielefeld, Westfahlen.

Takarmány és szalma eladás.

Főméltóságu herceg Esterházy Miklós ur hitbizomá-
nyához tartozó ozorai uradalomban, préseletlen állapotban
lévő takarmány és szalmafélék eladás tárgyát képezik:

Kecsegei majorban: 150·64 mm. moharszéna, 11·59 mm.
polyva.

Csollánosi majorban: 477·44 mm. őszi szalma, 131·11
mm. tavaszi szalma.

Fornádi majorban: 63·95 mm. széna, 163·46 mm. őszi
szalma, 13·13 mm. repceszalma, 48·49 mm. tavaszi szalma,
4·28 mm. polyva.

Magyar-Keszii majorban: 179·62 mm. zabosbükön-
széna, 49·47 mm. őszi szalma, 27·61 mm. repceszalma,
134·73 mm. tavaszi szalma, 9 mm. polyva.

Tothii majorban: 622·64 mm. őszi szalma, 83·15 mm.
repceszalma, 27·08 mm. polyva.

Maisai majorban: 388·57 mm. széna, 572·37 mm. őszi
szalma, 75·15 mm. repceszalma 266·62 mm. tavaszi szalma.

Sághi majorban: 462·13 mm. zabosbükönyszéna, 279·50
mm. tavaszi szalma.

Döbrentei majorban: 67·59 mm. tavaszi szalma.

Takarmány és szalmafélék préseletlen állapotban, ne-
vezett majorokban adatnak át, vételi ajánlatok az össz-
mennyiségre vagy részenként is „Az Esterházy hercegi
javak jószágigazgatóságához” Esterházára nyújtandók be.

Tolna-Tamási, 1908. január 31.

Herczeg Esterházy
Ozorai kerületi tisztartósága.

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga a

KÁLI,

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi.

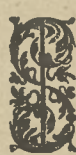
Különösen sok kálira van szükségük

a kapásnövényeknek, hereféléknek és réteknek,
ugy az árpának és szőlőnek. Különösen szegények
káliban a homok- és tőzeg-talajok és feltétlen szüksé-
ges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a
phosphorsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmé-
nyek közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés el-
érését. A mi viszonyaink között leginkább a 40% kálisó bir
jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit, vagyis a kiló szá-
zalékát a kisebb szállítási költség miatt legolcsóbban vásárol-
hatjuk. — A kálitrágyák alkalmazásáról a **Kálisyndikátus**
mezőgazdasági tájékoztató irodája: **Budapest, IX.,**
Üllői-ut 25. sz. (Köztelek) díjtalanul és kötelezettség
nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó
szakmunkákat **díjtalanul** rendelkezésükre bocsátja.

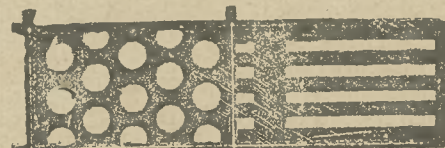

Stahel és Lenner

Trieur- és lemez-
lyukasztó-gyár
BUDAPEST.

Ajánljuk trieurjeinket
és osztályozó gépein-
ket gabona és hüvelyesek
tisztítására és osztályozására.

Tőrekrosták és minden
fajta lemezrosta gőz-
cséplő gépek számára. * * *

MEGJELENT!

KODOLÁNYI-féle 1908. évi

MEGJELENT!

48-ik ÉVFOLYAM

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára helyben 2 Korona 80 fillér. —
Ajánlott postai szétküldéssel K 3.25.
Utánvétellel küldve K 3.45.
Megrendelhető a „GAZDASÁGI
LAPOK” Kiadóhivatalában, Buda-
pest, IV. Ker., Muzeum-Körút 7. sz.

Kizárólag fajtiszta őszi szedésű, tehát fagymentes, továbbá jégverés-mentes anyagot ajánlok vételre!!!
Készlet gyökeres csak 120.000. Árjegyzék bárkinek kívánatra küldetik bérmentve! Sima készlet 3 millió.
Kivonat MICHL ISTVÁN tata-tóvárosi immunis mintaszőlőtelepe árjegyzékéből:

A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	frt		frt	
BORFAJ:				
Budai zöld	fehér	—	—	—
Burgundi	fehér	—	—	—
Erdei (fehér bakar)	—	—	—	—
Erdélyi leányka	—	—	—	—
Ezerjő	2 éves	3.—	25.—	50 4.50
Fehér Bogdányi dinka	—	—	—	—
Furmint	—	—	—	—
Hárslevelű val. Hegyaljai	—	—	—	—
Járdovány	—	—	—	—
Juhfark	—	—	—	—
Mézes	1 éves fehér	2.—	18.—	50 4.—
Mirkováci	—	—	—	—
Mustos Kadarka	—	—	—	—
Olasz rizling	—	—	—	—
Rajnai Rizling	—	—	—	—
Rakk	—	—	—	—
Sárféher	—	—	—	—
Sauvignon	—	—	—	—
Semillon	—	—	—	—
Szerémi zöld	1 éves	2.—	18.—	60 5.—
Szlankamenka	—	—	—	—
Zöld Sylványi 1 éves	—	—	—	—
Bogdányi dinka	piros	—	—	—
Kövidinka	—	—	—	—
Szlankamenka	piros	—	—	—
Tramini	—	—	—	—
Veltelini	—	—	—	—
Vörös dinka	—	—	—	—
Alicante bouchet	fekete	—	—	—
Aramon	—	—	—	—
Carbenet	—	—	—	—
Kadarka nemes 2 éves	—	—	—	—

A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	frt		frt	
Merlott	—	—	—	—
Nagy Burgundi 2 éves	2.20	20.—	—	—
Oportó	—	—	—	—
Othelló	—	—	—	—
Vegyes borfaj 2 éves	2.—	18.—	—	—
CSEMEGEFAJ:				
Chass. blanc, croquant fehér	—	—	—	—
„ corneille blanc	—	—	—	—
„ Fontainebleau	—	—	—	—
„ musc. Gama Drome	—	—	—	—
„ musc. d'St. Fiacre	—	—	—	—
„ de Nantes	—	—	—	—
„ Napoleon	—	—	—	—
„ Vibert	—	—	—	—
„ Fontain. rouse v. piros	—	—	—	—
„ rouge s.	—	—	—	—
„ Imperial rouge	—	—	—	—
„ Negropont	—	—	—	—
„ Ronsard vil.	—	—	—	—
„ tokay angevine v.	—	—	—	—
„ rouge croquant s.	—	—	—	—
Muscat Alexander	—	—	—	—
„ Caminada	—	—	—	—
„ candia	—	—	—	—
„ croquant	—	—	—	—
„ dr. Rob. Hogg	—	—	—	—
„ Escholata sup.	—	—	—	—
„ Lahnes Perfect.	—	—	—	—
„ Lunel	—	—	—	—
„ Ottonel	—	—	—	—
„ Pansée	—	—	—	—
„ di Corail vil. piros	—	—	—	—
„ frontignen rouge sötétpir.	—	—	—	—

A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	frt		frt	
Muscat Hamburg	—	—	—	—
„ Madersfeld c.	—	—	—	—
„ Augustana	—	—	—	—
Calábriai	—	—	—	—
Csaba gyöngye 10 db si. 2.50 frt	—	—	—	—
Damaskusi	—	—	—	—
Ezredéves emlék	—	—	—	—
Ferdinand Lesseps	—	—	—	—
Genaui óriás	—	—	—	—
Kecskececs	—	—	—	—
Kossuth Lajos	—	—	—	—
Madelaine angevine	—	—	—	—
„ royal	—	—	—	—
Malaga	—	—	—	—
Melinet (homok király)	—	—	—	—
Passatutti	—	—	—	—
Precoce de Malingre	—	—	—	—
Szemendriai	—	—	—	—
Bronners szőlő vil. piros	—	—	—	—
Kecskececs söt.	—	—	—	—
Malaga rosea vil.	—	—	—	—
Malakoff Ossum söt.	—	—	—	—
Rosa minna di Vacca	—	—	—	—
Dodrelábi	—	—	—	—
Izabella	—	—	—	—
Malaga kék	—	—	—	—
Ökörszem	—	—	—	—
Olivette nouve	—	—	—	—
Trollingi	—	—	—	—
Vegy. csemege exquisit fajok	5.—	35.—	—	—
„ kiváló jó	4.—	25.—	—	—
„ chasselas fajok	—	—	—	—
Rip. portalis I. oszt.	—	—	—	—

MEGJEGYZÉS. Mindazon küldeményeket, melyek a 60.900. sz. miniszteri rendeletnek meg nem felelnek, kötelezem magam legott saját költségemen visszahozatni s a megrendelő által kifizetett összeget megteríteni. Fenti árak csomagolás nélkül értendők, melyért csupán saját kiadásaim számítom fel. A vevők fajtiszta, szokványminőségűek, peronospora, oidium és jégverésmentesek, őszi szedésűek. Megrendeléshez 1/3 előleget kérek. — Telepem: Bécsben, Budapesten, Prágában, Szegeden, Párisban, Pozsonyban, Ostendében elsőrendű érmet és Ostendében még királyi kitüntetést „koronás arany érdemkeresztet“ nyert. — Több ezer elismerőlevél tanuskodik, többek közt állami, főhercegi és temérdek uradalmi telepekről is — a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról.

Vétel és kölcsön, új és egyszer használt

ZSÁK **PONYVA**

mag-gabona-burgonya-faszén-gyapjú kazal-repce-behordást-rostaalj-waggon

Szőlőkötöző fonal, csomagoló vászon, kötelek, zsák-zsinegek, lópokróczok, HUNGARIA kettős kézi kévekötelek favéggel.

NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10.

Zsák- és ponyvagár, kölcsönintézet. Vétel, eladás és cserélés.

Sürgőnyczim: NAGELA BUDAPEST. Vidéki telefon: 35-92.

ACZÉL EKÉK.

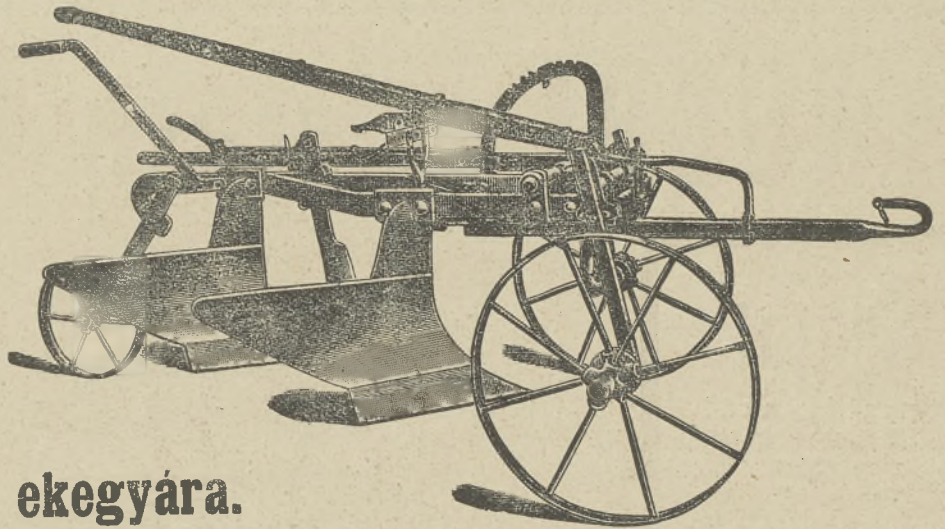
Ajánlom a legjobban bevált szerkezetű, teljesen aczélanyagból, páncél aczél kormányokkal, tégely-aczélból készült ekefejjel

egyes egytetemes és többvasu ekéimet,

valamint talajmivelő eszközeimet teljes szavatossággal olcsó ár és kedvező feltételek mellett.

Bächer Rudolf kizárólagos ekegyára.

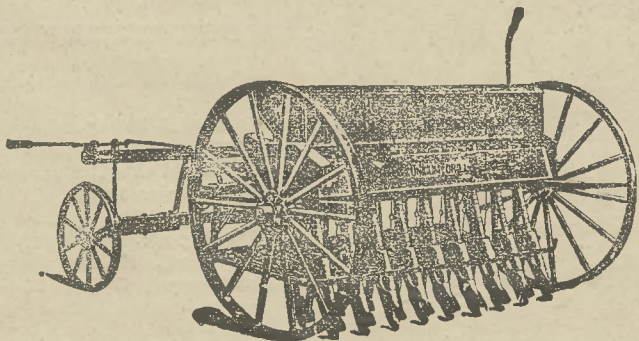
Magyarországi vezérképviselő **SZÜCS ZSIGMOND** Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjön az

„UNICUM DRILL“

vetőgépek iránt gazdatársainál. Ezen vetőgép az egyedüli, melylyel sík és hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 26.000 darab ily vetőgép van az egész világon elterjedve, melyekről ezer és ezer elismerő nyilatkozat áll a t. gazdaközönség rendelkezésére.

MELICHAR FERENCZ kizárólagos vetőgépgyára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Gőzekéket

gőz-utihengereket és gőz-utimozdonyokat

legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállítanak

JOHN FOWLER & Co.

BUDAPEST—KELENFÖLD, vasút-állomás-szal szemben.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

TELEFON: 42—50.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900. Biztosítéki alap: Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,970.340.— kor.
Tartalékok 764.760.16 "

Összesen: 2,735.104.16 kor

1901. évi fölösleg 90.349.— kor. 1904. évi fölösleg 72.438.23 kor
1902. " " 59.782.26 " 1905. " " 61.730.60 "
1903. " " 109.331.73 " 1906. " " 39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módzatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban része sülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat, 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktégelákat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezéseket, padlólapokat, itató vályukat stb. **Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kívánatra ingyen küldjük 84-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom stb.

A huszadik század

ÉPÍTŐ ANYAG-a

a cementhomok, cementkavics, cementbánya, törmeléktégla, cserép, üregtömbépítési kő, homok és kavics mint

HOLT TŐKE

hever sok helyen értékesítés nélkül, holott egyszerű gépekkel könnyű szerrel

PÉNZZÉ TEHETŐ.

Kérjen ingyen és bérmentve prospektust és mintákat téglá, üregtömb és tetőcserepet és küldjön bérmentve 20 kilogrammot a nyersanyagból (homok v. kavics) költségmentes próbagyártáshoz.

Fali téglá előállítási költség 1000 drb K 20.—
Hornvált cserép előállítási költség 1000 drb " 42.—
Üregtömb 1000 téglába átszámítva " 17.—

Képviselő
kerestetik.

BÜSCHITZ MÓR KOMÁROM
Stube Henrik, Weida, szakgépgyár vezérképviselője.

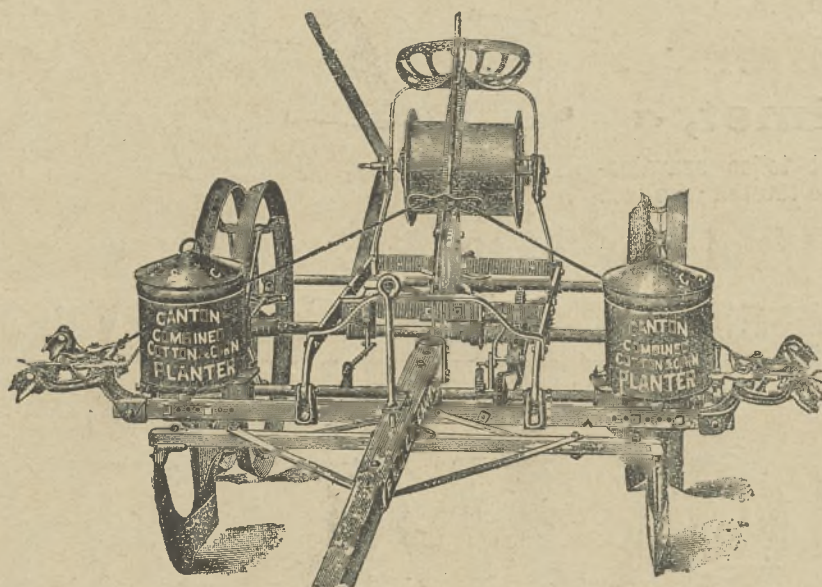
TENGERI ültetése NÉGYZETBEN

„Senior”

automatikusan 24—28—32 angol hüvelykben négyzetben ültet, kívánság szerint 2—4 szemet fészkenként.

„Senior”

megkívánt mélységben egyformán ültet, minden fészket betakar, minden fészeksort két oldalt meghengerel.

„Senior” tengeri-ültetőgép
autom. négyzet-ültetőkészülékkel.

„Senior”

munkaképessége sorköz és táblahossz szerint, napi 7—10 m. hold egy pár könnyű lóval és egy kocsissal.

„Senior”

magyar gazdaságokban 1907. évben körülbelül 200 példányban kitűnő eredménnyel dolgozott.

Referenciák:

Főhercegi uradalom, Főherceglak.
M. kir. gazd. akadémia, Debreczen.
Ungar Lajos urad., Ómoravicza.
Deutsch Sándor gazd., Valkány.
báró Podmaniczky Endre urad., Kelebla.
báró Hammerstein R. urad., Pusztasári.
Gyulai Gaál Rezső, Mozsor.

Mc Cormick Harvesting Machine Comp.
Chicago, U. S. A.

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

Referenciák:

gróf Eltz-féle urad., Vukovár.
gróf Teleki Arvéd urad., Drassó.
báró Kemény József urad., Marosnémeti.
gróf Andrássy Sándor urad., Szigetvár.
Csóka uradalom, Csóka.
Plukovits József gazd., Csantavér.
Deutsch Adolf gazd., Nagybozdány.
Gergely Károly gazd., Gyömrő.